

ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนเฉลิมมณีนายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ

สารนิพนธ์
ของ
สุภาพร พรมสา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
กันยายน 2550

ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนเฉลิมมณีนายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ

สารนิพนธ์
ของ
สุภาพร พรมสา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
กันยายน 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนเฉลิมมณีนายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ
ของ
สุภาพร พรมสา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
กันยายน 2550

สุภาพร พรหมสา. (2550) ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ สารนิพนธ์ กศ.ม.(สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบที (t test for Dependent Samples)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP ACTIVITIES ON DEVELOPING GENEROSITY TO FRIENDS
OF THE SECOND LEVEL STUDENTS OF CHALERMMANEECHAIWITTHAYAKARN
SCHOOL IN SAMUTRPRAKARN PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
SUPAPORN PROMSA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
September 2007

Supaporn Promsa. (2007). *The Effect of Group Activities on Developing Generosity to Friends of the Second Level Students of Chalermmaeechaiwitthayakarn School in Samutprakarn Province*. Master's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Master Project Advisor : Asst. Prof. Dr.Nanthana Wong-In.

The purpose of this experimental research was to study the effect of group activities on developing the generosity to friends of second level students of Chalermmaeechaiwitthayakarn School in Samutprakarn Province in the academic year 2007. The subjects of fifteen students were randomly selected from second level students whose scores of generosity to friends were twenty – fifth percentile and lower. The research instruments were the Questionnaire of Generosity to Friends and the Group Activities Program for Developing the Students Generosity. The data were analyzed by t-test for dependent samples.

The results of the study was as follows :

The generosity to friends of second level students participated in the group activities program significantly increase at .01 level as a whole and in each aspect.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากหลายบุคคลและหลายหน่วยงาน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำที่ดี ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเหลือ ในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้น และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพลังส่วนหนึ่งที่เสริมให้ผู้วิจัยได้ มองเห็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์แมน มั่นคง ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ในสาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุก ท่านที่ให้การช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน และให้กำลังใจเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่คำมล พรมสา ที่ให้ชีวิต ให้ความรัก ความห่วงใย รวมทั้งนายสมาน พรมสา พี่ชาย น้องชาย และพี่สาว ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งที่ทำให้ ผู้วิจัยมีความมานะ บากบั่น ตั้งแต่จุดเริ่มของการเข้าศึกษาในระดับมหาบัณฑิต จนกระทั่งผู้วิจัย สำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ที่เคารพบูชาอย่างยิ่ง และบูรพาจารย์ทุกท่าน

สุภาพร พรมสา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ	9
ความหมายของความมีน้ำใจ	9
ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจริยธรรม	10
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ	12
องค์ประกอบของความมีน้ำใจ	13
การเกิดและพัฒนาความมีน้ำใจ	15
ลักษณะของการแสดงความมีน้ำใจ	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ	17
งานวิจัยในต่างประเทศ	17
งานวิจัยในประเทศ	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	18
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	18
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	20
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม	21
ขนาดของกลุ่ม	22
เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม	22
คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	23
กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	27
งานวิจัยในต่างประเทศ	27
งานวิจัยในประเทศ	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	29
วิธีดำเนินการทดลอง	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	33
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล	36
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	39
ความมุ่งหมาย	39
สรุปผลการวิจัย	39
อภิปรายผล	39
ข้อเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	44
ภาคผนวก	49
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	127

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงวันที่ เวลา การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนา การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2	33
2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับ ของการแสดงความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลัง การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม (n = 15)	37
3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเครียดก่อนและหลัง การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม (n = 15)	38

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานการณ์และสภาพบ้านเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นโดยทั่วกันแล้วว่า การที่ประเทศมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก แม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็ได้เป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการพัฒนาโดยมุ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ยังได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก (ทิตนา แคมมณี. 2546 : 1) ผลของความเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเร่ร่อน โสเภณีเด็ก การใช้แรงงานและละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม มลภาวะ ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพทั้งทางกายและทางจิต เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคม ซึ่งท่านพุทธทาส (ทิตนา แคมมณี. 2546 : 2 อ้างอิงจาก ท่านพุทธทาส : 2517) เรียกว่า “เป็นภาวะจิตทรามในอารยธรรมใหม่” ภาวะเหล่านี้ได้ค่อย ๆ ก่อตัวและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ คนไทยทั้งหลายจึงควรจะมาช่วยกันแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหายอย่างจริงจังเพื่อความสงบสุขของชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (วิภาพร มาพบสุข. 2540 : 112; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1969 : 379) ให้ความเข้าใจว่า เด็กในช่วงอายุต่าง ๆ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปตามลำดับขั้น และเด็กในชั้นเรียนแต่ละคนอาจจะมีขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่เท่ากัน ดังนั้นครูจึงสอนจริยศึกษาให้เด็กทุกคนเหมือนกันหมดไม่ได้ ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์เด็กก่อนว่าเขามีขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นใดแล้วจึงช่วยนำให้เขาพัฒนาขึ้นไปในขั้นสูงอีก 1 ขั้น โดยการพยายามจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการในขั้นนั้น (ทิตนา แคมมณี. 2546 : 14)

ผู้ที่มีน้ำใจนั้นเป็นผู้ที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือก็รับภาระโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ ลูกให้ที่นั้งแก่เด็กสตรี คนชราบนรถประจำทาง เป็นต้น ตามชนบทชาวบ้านจะช่วยงานกันเรียกว่า “ลงแขก” เป็นบ่อเกิดความรัก ความสมัครสมานสามัคคีกัน คนมีน้ำใจย่อมมีคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเมตตา กรุณา เป็นพื้นฐานที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลโดยไม่หวังผลตอบแทน (กนก จันทร์ขจร. 2533 : 10) ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงต่อผู้อื่นอันแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความเมตตา กรุณา มีความเห็นอกเห็นใจและมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน (มยุรี เสมใจดี.

2546 : 10) การแสดงน้ำใจ เมตตา-กรุณา เป็นจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปันรู้จักการให้ เสียสละ ยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูล ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน และเมื่อทำงานกลุ่ม ไม่นำผลงานของกลุ่มมาเป็นของตน ไม่นำประโยชน์ส่วนรวมมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว สงสาร ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นมีทุกข์ (ประกาศรี สีสหอำไพ 2540 : 60) ดังเช่น “การให้” ในเหตุการณ์มหันตภัย “สึนามิ” 26 ธันวาคม 2547 สิ่งที่สร้างความประทับใจ ความซาบซึ้งตื่นตันใจ จนโด่งดังไปทั่วโลก คือ การ “ให้น้ำใจ” ที่แสดงออกในรูปการช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างจริงจัง และจริงใจ “น้ำใจ” ที่หลังไหลพรั่งพรูออกมาจากผู้คนหลากหลายสถานภาพ หลากหลายอาชีพ “น้ำใจ” ที่แสดงออกเป็นรูปธรรมโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอและไม่หวังผลตอบแทนใดๆ (โครงการส่งเสริมการให้เพื่อสังคม. 4 : 2548)

พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กวัยประถมศึกษานี้จะเป็นไปในลักษณะเฉพาะ คือ เด็กมักชอบรวมกลุ่มตามเพศ เพื่อนจะมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อทัศนคติและค่านิยมของเด็กวัยนี้ เด็กที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ ในวัยนี้ได้จะไม่มีปัญหาในการปรับตัวเวลาที่เป็นผู้ใหญ่ (วิภาพร มาพบสุข. 2540 : 135) วัยนี้ชอบเล่นเป็นทีมที่มีกฎเกณฑ์มากขึ้น ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะดี เป็นวัยรวมหมู่รวมพวกในขณะเดียวกันก็เริ่มมีเพื่อนที่ถูกต้อง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมควรจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงคุณค่าโดยปฏิบัติตามได้ด้วยตนเอง ฝึกปฏิบัติกาย วาจา ใจ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การสอดแทรกจริยธรรมในทุกสาระเนื้อหาวิชาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของครูทุกคน นอกจากนี้บรรยากาศแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ (ประกาศรี สีสหอำไพ 2540 : 222)

ดังนั้นการพัฒนาการแสดงความคิดเห็นน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จึงเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือเพื่อน เพื่อให้เด็กมีการปรับตัวที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่กว้างขึ้นในอนาคต

โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนในระดับชั้นปฐมวัย ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมี คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนนั้นทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงงามให้แก่ นักเรียนทุกระดับชั้น

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรพัฒนาของนักเรียนพบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงต่อเพื่อนนั้น นักเรียนส่วนหนึ่งยังไม่ค่อยแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในด้าน การแสดงความเห็นใจ และมักจะพูดจาล้อเลียนเมื่อเพื่อนทำผิด โดยเฉพาะนักเรียนชายจะพบมากกว่านักเรียนหญิง และในด้านพฤติกรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน การไม่ช่วยเพื่อนถือของ ไม่ช่วยอธิบายการบ้านในส่วนที่เพื่อนไม่เข้าใจ ซึ่งจะพบในนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง

จากข้อมูลข้างต้น ที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 การพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อน สามารถทำได้หลายวิธีเช่น การให้คำปรึกษา การใช้ชุดแนะแนว และกลุ่มสัมพันธ์ ตามที่ มยุรี เสมใจดี (2546: 58) ศึกษาว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิด ความรู้สึกของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการมีน้ำใจ

ในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักในตนเองถึงการพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึง ผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการและคาดว่าจะประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ตลอดจนบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง ในการฝึกการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 62 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา และสอบถามความสมัครใจ ได้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมทั้งสิ้น 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ
 - 2.1 ด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ
 - 2.2 ด้านการแสดงความเห็นใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการแสดงออกในการเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจต่อเพื่อนด้วยความเต็มใจ และไม่หวังผลตอบแทน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกถึงการช่วยเหลือเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อเพื่อน ได้แก่

1.1.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การเอื้ออำนวยความสะดวกให้เพื่อนเกิดความสะดวกสบาย ได้แก่ การที่นักเรียนช่วยเพื่อนถือของ ช่วยบอกการบ้านและอธิบายให้เพื่อนฟังเมื่อเพื่อนมีความจำเป็นต้องขาดเรียน

1.1.2 การแบ่งปัน หมายถึง การเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนด้วยการให้ ได้แก่ การที่นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนตามกำลังความสามารถของตนเอง

1.2 ด้านการแสดงความเห็นใจ หมายถึง การที่นักเรียนแสดงกิริยาและวาทะกับเพื่อนในลักษณะ การเข้าใจ เห็นใจ ได้แก่

1.2.1 การพูดให้เพื่อนสบายใจ ได้แก่ การที่นักเรียนแสดงกิริยาและวาทะกับเพื่อนให้เพื่อนสบายใจเมื่อเพื่อนประสบกับความทุกข์

1.2.2 การรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ได้แก่ การที่นักเรียนฟังเพื่อนอย่างตั้งใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง

1.2.3 การพูดให้กำลังใจเพื่อน ได้แก่ การที่นักเรียนพูดกับเพื่อนในลักษณะการให้กำลังใจเพื่อน ปลอบเพื่อน และไม่พูดจาซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิด

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจัดประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีกิจกรรมร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เพื่อสามารถพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ในด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ และการแสดงความเห็นใจ โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม ดังนี้

2.1 การใช้เกม หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยกัน โดยให้นักเรียนได้รู้จักเพื่อนสมาชิก จากหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนดให้ เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น งานอดิเรก เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองและเกิดความสนุกสนาน และให้นักเรียนมีความเข้าใจในการ

แสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนทั้งในด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ และการแสดงความเห็นใจ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยแนะนำตัว และให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัว โดยการให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยกัน ด้วยการร่วมกิจกรรม “ตามหาหัวใจ”

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนกล่าวถึงความประทับใจในการแสดงความมีน้ำใจต่อบุคคลอื่น ให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นได้ฟัง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม การรู้จักแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านความเอื้อเฟื้อ และแสดงความเห็นใจ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในเรื่องการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านความเอื้อเฟื้อ และแสดงความเห็นใจ พร้อมทั้งกล่าวชมเชยนักเรียนที่มีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

2.2 การใช้การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึงวิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ และการแสดงความเห็นใจ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น และให้นักเรียนมีส่วนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทในการแสดง ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และบทบาทของนักเรียน ให้นักเรียนฟังเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ และการแสดงความเห็นใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

1. การอุ่นเครื่อง ในขั้นนี้ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้ในการแสดง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก

2. การเลือกตัวแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงจะได้มีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแสดง

3. การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4. ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยจัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งเป็นผู้ดู สังเกตและวิเคราะห์

5. การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่ได้รับเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจ และเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงได้ดีหรือไม่ดีและการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด

ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่อไปนี้ ประกอบการให้คำแนะนำ ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก เป็นต้น

2.3 การใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเล่าเรื่องกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ และการแสดงความเห็นใจให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนร่วมกันเล่าประสบการณ์กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจ ให้สมาชิกในกลุ่มฟังจนครบทุกคน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อนักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองจนครบทุกคน ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายผลเกี่ยวกับเรื่องที่แต่ละคนเล่ามาว่ามีประโยชน์อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2.4 การใช้การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยนำบุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เพื่อให้นักเรียนช่วยกันคิด และตัดสินใจในการช่วยเหลือเพื่อน ตามลำดับที่ได้จากการร่วมกันตัดสินใจในแต่ละกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอภิปรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อและการแสดงความเห็นใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านลักษณะของเพื่อน 5 คนที่ผู้วิจัยกำหนด และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในการคิด และตัดสินใจร่วมกันในกลุ่มว่าอยากช่วยเหลือใครตามลำดับ และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการตัดสินใจของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อตัวแทนนักเรียนออกมารายงานจนครบทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายผลเกี่ยวกับผลการคิดและตัดสินใจของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปแนวคิดของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการช่วยเหลือ โดยเน้นว่าการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นไม่ควรเลือกว่าเขาเป็นใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร เมื่อบุคคลนั้นต้องการความช่วยเหลือควรให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจตามกำลังความสามารถของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องผลของจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

- 1.1.1 ความหมายของความมีน้ำใจ
- 1.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจริยธรรม
- 1.1.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ
- 1.1.4 องค์ประกอบของความมีน้ำใจ
- 1.1.5 การเกิดและพัฒนาความมีน้ำใจ
- 1.1.6 ลักษณะของการแสดงความมีน้ำใจ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

- 1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

- 2.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.1.3 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.1.4 ขนาดของกลุ่ม
- 2.1.5 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม
- 2.1.6 คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.1.7 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

- 2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.1.1 ความหมายของความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งสำหรับคนไทย ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กนก จันทร์ขจร (2533 : 278) กล่าวว่า “น้ำใจ” คืออุปนิสัยใจคอแท้ ๆ ของคนที่รู้จักระลึกรู้ถึงผู้อื่นเรียกว่ามีน้ำใจ ส่วนผู้ที่มุ่งคิดประโยชน์แต่ตนเองเป็นที่ตั้งไม่รู้จักรู้ถึงผู้อื่นบ้างเรียกว่าไม่มีน้ำใจหรือขาดน้ำใจ ผู้ที่มีน้ำใจเป็นผู้ที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือก็รับภาระโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น ลูกให้ที่นั้งแก่เด็ก สตรี คนชราบนรถประจำทาง เป็นต้น ตามชนบท ชาวบ้านจะช่วยงานกันที่เรียกว่า “ลงแขก” เป็นป่อเกิดของความรักสมัคสมาน ความสามัคคีกัน คนมีน้ำใจย่อมมีคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลโดยไม่หวังผลตอบแทน

กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 55) กล่าวว่า ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลพึงแสดงออก เพื่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยการช่วยเหลือ ปลอดภัย ให้กำลังใจ แสดงความเอื้ออาทร ซินชม ยินดีในความดีงามของตนและผู้อื่น รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ปทานุกรม (ปทานุกรม ฉบับหลวง. ม.ป.ป. : 373) “น้ำใจ” หมายถึง จิตใจที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่องานที่ตนกระทำเป็นอย่างดี ผู้ที่เป็นครุมีจิตใจรักชอบอยากให้งานของครุเจริญก้าวหน้า ครุก็ทำงานเต็มความสามารถและรู้สึกสนุกไปกับงานนั้น หรือการที่ผู้บังคับบัญชาแสดงความโอบอ้อมอารีช่วยเหลือเมื่อทุกข์ร้อน และชมเชยเมื่อปฏิบัติงานดี ก็ถือว่าเป็นน้ำใจหรือขวัญเช่นกัน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2528 ได้ให้ความหมายว่า “น้ำใจ” คือ ใจจริง เช่น เห็นน้ำใจ นิสัยใจคอ เช่น น้ำใจพ่อ น้ำใจแม่ น้ำใจชาย น้ำใจหญิง

มยุรี เสมใจดี (2546 : 10) กล่าวว่า “ความมีน้ำใจ” หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงต่อผู้อื่นอันแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความเมตตากรุณา มีความเห็นอกเห็นใจและมีความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

เอษณีย์ ฉัตรวิทยานนท์ (2537 : 47) กล่าวว่า “ความมีน้ำใจ” หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึก หรือปฏิกิริยาตอบสนองที่มีต่อผู้อื่นอันเป็นลักษณะทางจิตใจในด้านการให้ความช่วยเหลือ ในเวลาที่ผู้อื่นมีเรื่องเดือดร้อน ยกโทษให้เมื่อทำผิด มีเมตตากรุณาแก่ผู้ที่ด้อยโอกาสและการกระทำนี้จะเต็มไปด้วยความปรารถนาดี รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้แรงบันดาลใจ และไม่ตรีจิตมิตรภาพ ที่ไม่หวังผลตอบแทน

สรุปจากความหมายข้างต้น “ความมีน้ำใจ” หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงต่อบุคคลอื่นในด้านการเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือ แบ่งปันเมื่อบุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ตามกำลังความสามารถของตนเอง

1.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจริยธรรม

1.1.2.1 ความหมายของจริยธรรม

ชัตติยา กรรณสูตร (2547 : 9-1) กล่าวว่า จริยธรรม คือ คุณธรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่ติงาม ถูกต้อง สอดคล้องกับค่านิยม และกฎเกณฑ์ทางสังคม จริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคม

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 84-85) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมาก รู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

ประกาศรี สีหอำไพ (2540 : 17) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรม หรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบ แบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ติงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่น้อมนำให้บุคคลมุ่งกระทำ ความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544 : 6) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติและประพฤติเหมาะสมในสิ่งที่ถูกต้องซึ่งสังคมยอมรับ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข ร่วมเย็น

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542 : 5) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นความเชื่อและความศรัทธาในระบบค่านิยมที่เกี่ยวกับความถูกต้อง และความติงามที่คนในสังคมเดียวกันมีร่วมกัน ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้ได้โดยการขัดเกลาโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยทั่วไปการขัดเกลาโดยตรงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าการขัดเกลาโดยทางอ้อม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า จริยธรรม เป็นหลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรม หรือศีลธรรม คุณค่าทาง

จริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบ แบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข ร่วมเย็น

1.1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ เพียเจท์ได้แบ่งขั้นของการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสองขวบ เด็กในขั้นนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความอยาก ความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการบำบัด โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูดก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ

2. ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่ คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน จะอยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี เพียเจท์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากการพัฒนาสติปัญญา และประสบการณ์ในการมีบทบาทจากกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็ก เกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกัน และความเท่าเทียมกันของบุคคล ในช่วงอายุ 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสภาพสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่ 3 แต่อาจมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้ หรือในบางกรณีพัฒนาการคงหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 2 เนื่องด้วยการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดู หรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์กลุ่มเพื่อนก็ได้

1.1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวคิดของเพียเจท์ และพบความจริงว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น มิได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี เป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติ จะพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11 -25 ปี (วิภาพร มาพบสุข. 2540 : 111 ; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1969 : 379) และโคลเบอร์กเชื่อว่าในการวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น จะต้องใช้เหตุใช้ผลเชิงจริยธรรมอย่างเดี่ยวเท่านั้น

โคลเบอร์ก ได้แบ่งประเภทของเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม

ขั้นที่ 1 เชื่อฟังตามที่สังคมกำหนดว่าดีหรือไม่ดี เด็กจะเคารพกฎเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และพฤติกรรมใดที่ได้รับคำชมจะคิดว่าตนทำถูก

ขั้นที่ 2 เชื่อฟังกฎข้อบังคับเพื่อประโยชน์ของตนเอง เด็กจะทำตามกฎข้อบังคับเพื่อหวังผลตอบแทนที่ตนต้องการ โดยไม่ได้คิดถึงคุณธรรมเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎหมายสังคม

ขั้นที่ 3 เชื่อฟังกฎข้อบังคับเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เด็กจะพยายามคล้อยตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเขาเป็นเด็กดี

ขั้นที่ 4 เชื่อฟังและทำตามกฎหมาย และข้อบังคับ เด็กจะประพฤติให้ถูกต้องตามข้อบังคับของกฎหมาย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎหมายสังคม

ขั้นที่ 5 เชื่อฟังและทำตามมาตรฐานจริยธรรมของสังคม และการไตร่ตรองถึงเหตุผล เด็กจะประพฤติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ โดยมีการไตร่ตรองถึงเหตุผลว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสถานการณ์ในขณะนั้น และกฎหมายที่บังคับใช้

ขั้นที่ 6 เชื่อฟังและทำตามมาตรฐานจริยธรรมสากล เด็กจะพิจารณากระทำพฤติกรรมตามมาตรฐานจริยธรรมสากล เพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ถึงแม้จะขัดกับกฎหมาย และเด็กจะยึดถือเป็นมโนธรรมประจำใจ

สรุปจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับจริยธรรมแล้ว นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในขั้นที่เชื่อฟังกฎข้อบังคับ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ประสบการณ์ในการมีบทบาทจากกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกันมีอิทธิพลต่อการคิดและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เด็กจะพยายามคล้อยตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้สังคมยอมรับว่าเขาเป็นเด็กดี ผู้วิจัยจึงจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ

สมิต อาชนิจกุล (2535 : 131-135) กล่าวถึงความมีน้ำใจว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินทองอะไรมากมาย เราอาจแสดงออกซึ่งความมีเมตตาคุณกับเพื่อนร่วมโลก โดยการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เป็นการแสดงน้ำใจได้ อาทิ การขึ้นรถโดยสารประจำทางวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมจะสอนให้สุภาพบุรุษต้องสละที่นั่งให้แก่สตรี เด็ก คนชรา ก็นับว่าเป็นการแสดงน้ำใจหากเราไปเที่ยวในชนบทแถบเหนือ หรืออีสาน จะพบว่าชาวบ้านมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเชื่อเชิญให้เราร่วมรับประทานอาหาร เมื่อถึงเวลาอาหารในแต่ละมื้อ หรือเมื่อเขาทำอาหารได้มากก็จะแบ่งให้บ้านอื่นในหมู่บ้านนั้นเป็นการแสดงความมีน้ำใจจึงไม่ใช่วัดกันได้ด้วยควมมีเงิน บางคนเป็นเศรษฐีแต่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยอมสละเงินโดยไม่ได้รับผลตอบแทน

ความมีน้ำใจนั้นตรงกันข้ามกับความอิจฉาริษยา คนที่คิดอิจฉาริษยาคนอื่นย่อมปรารถนาจะให้ผู้ที่ได้ดีกว่าเราเกิดความวิตติด้วยประการต่าง ๆ แต่คนที่มีน้ำใจนั้นเมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่า จะมีมุทิตาจิตแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ ความมีน้ำใจยังตรงข้ามกับความเห็นแก่ตัว ผู้ที่มีน้ำใจจะนึกถึงผู้อื่นและจะพยายามช่วยผู้อื่นที่ต่ำต้อยกว่าตัวเอง ขณะที่คนเห็นแก่ตัวมักจะคิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน กล่าวกันว่า ท่านมหาตมะ คานธี ผู้นำชาวอินเดียนั้น ใช้เวลาไปกับการแสดงความมีน้ำใจโดยการไปช่วยชาวบ้านที่ยากจนสร้างบ้านโดยลงมือด้วยตนเอง จนมีหลายคนที่ไม่เข้าใจคิดว่า คานธีใช้เวลาสิ้นเปลืองไปโดยได้รับประโยชน์ไม่คุ้มค่า เขาไม่เข้าใจว่านั่นเป็นการแสดงความมีน้ำใจของผู้นำประเทศที่มีต่อราษฎรผู้ยากไร้ ซึ่งผลสะท้อนมิให้เห็นทันทีว่า ชาว

อินเดียทุกหมู่เหล่าให้ความรักและศรัทธาต่อคานธีประหนึ่งเป็นเทพเจ้าจุติลงมาเกิดในโลกนี้ มนุษย์ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ถ้าหากแล้งน้ำใจเพียงอย่างเดียว เขาย่อมเป็นคนที่ขาดคุณค่าต่อสังคมที่เขาอยู่นั้น

การฝึกตนเองให้เป็นคนมีน้ำใจ กระทำได้ดังนี้

1. คิดถึงหัวอกคนอื่น และแสดงต่อผู้อื่นเหมือนที่เราต้องการให้ผู้อื่นแสดงต่อเรา จงทำดีต่อคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่ว่าจะความดีนั้นจะเป็นเพียงเล็กน้อยหรือสิ่งที่ยิ่งใหญ่ก็ตาม

2. จงคิดถึงการให้มากกว่าการรับ

3. เมื่อไปเที่ยวในที่ไกล หรือไกลก็ตามควรมีของฝากมาถึงคนที่เรารู้จักและญาติมิตรของเรา อันเป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อกันโดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินมากมาย

4. จงเสียสละกำลังทรัพย์ สติปัญญา กำลังกาย และเวลาให้แก่ผู้เดือดร้อนที่ต้องการพึ่งพาอาศัยเรา โดยเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน

5. จงมีนิสัยเอื้อเฟื้อเจือจานต่อเพื่อนบ้าน เช่น ไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ ไปงานแต่งงาน ไปงานศพ หรืองานอื่น ๆ

เอ็ม ชไนเดอร์ (M. Shnyder. 1989 : 100-120) ได้กล่าวถึงความเห็นแก่ตัวและความมีน้ำใจ สรุปได้ดังนี้ ความมีน้ำใจเป็นผู้ที่มีลักษณะเมตตาเอื้อเฟื้อ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดตนเองเป็นใหญ่ มีความกรุณา มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์หรือเป็นคนใจบุญที่ไม่ต้องการสิ่งตอบแทน มีความเสียสละ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกับทุกคน มีความอ่อนหวาน มีการให้อภัย มองโลกในแง่ดี มีความใจดีอุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และถ้ามีการลงความเห็นว่าคุณความเจริญของจิตใจด้านไหนสำคัญกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งได้ยกการที่มีความสำคัญมาประมาณ 4 ชนิด ดังนี้ คือ

1. พยายามลดความเห็นแก่ตัวลง และเพิ่มความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2. ต้องพยายามแก้ปัญหาหรือทำอะไรสักอย่างหนึ่งให้ได้และได้เป็นอย่างดีที่สุด

ด้วย

3. ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ต้องมีความกระฉ่งแจ่มใสอ่านง่ายเข้าใจง่าย

หลายคนลงความเห็นไว้ในข้อ 1 เป็นข้อที่สำคัญที่สุด เพราะความไม่เห็นแก่ตัวเองทำให้คบกันได้ด้วยดี ซึ่งเป็นลักษณะของคนมีน้ำใจเป็นคุณสมบัติธรรมชาติ เช่นเดียวกับความเห็นแก่ตัว เป็นการตัดมิตร และเป็นการเพิ่มศัตรู ธรรมชาติในกรณีนี้หมายถึง สิ่งแวดล้อมและการอบรมอุปนิสัยในปฐมวัยของเด็กนั้น ๆ

1.1.4 องค์ประกอบของความมีน้ำใจ

เผด็จ ทัดตชีโว (2531 : 31) กล่าวว่าคุณสมบัติของคนดีที่คนทั้งโลกต้องการสามารถจัดคุณลักษณะได้หลายกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ความมีน้ำใจ จะประกอบด้วยลักษณะของความเสียสละ โอบอ้อมอารี มีแต่ให้ เห็นแก่ส่วนรวม มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน ใจกว้าง มีเมตตากรุณา รักผู้อื่น

กลุ่มที่ 2 คือ ความฉลาด ประกอบด้วย ความคิดดี ๆ ไม่โกง รู้ผิด รู้ถูก มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี

กลุ่มที่ 3 คือ ไม่เป็นพิษภัยต่อผู้ใด ประกอบด้วยการไม่เบียดเบียนใคร ไม่ก้าวร้าวรุนแรง ไม่เกะกะเกราะ จริงใจ ซื่อสัตย์

และกลุ่มสุดท้าย คือ มีความอดทน มีความบากบั่น ซึ่งจะเป็นลักษณะหลักที่จะแฝงในทุกหนทุกแห่ง เหมือนความชื้นที่แฝงอยู่ทุกที่แม้ในก้อนหิน

คอกซ์ และไฮน์เบริน (เอเชณีย์ ฉัตรวิทยานนท์. 2537 : 56 ; อ้างอิงจาก Gough and Heibrun. 1983 : 59) ได้กล่าวถึง ความมีน้ำใจ (Nurturance) ว่าประกอบด้วย 24 คุณลักษณะ ดังนี้ ความรู้สึกรักใคร่ไม่ทอดทิ้งกัน (Affectionate) ความรู้สึกสำนึกในบุญคุณ (Appreciative) เกรงใจ (Considerate) ร่วมมือ (Cooperative) วางใจได้ (Dependable) ให้อภัยไม่ผูกพยาบาท (Forgiving) มีความเป็นมิตร (Friendly) ใจกว้าง (Generous) สุภาพอ่อนโยน (Gentle) ใจดี (Good-natured) ชอบช่วยเหลือผู้อื่น (Helpful) กรุณา (Kind) พร้อมทั้งจะเข้าสังคม (Outgoing) ชอบความสงบสุข (Peaceable) มีความระลึกรถึง (Sentimental) สังคมดี (Sociable) ใจอ่อน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sympathetic) รอบคอบ (Thoughtful) อดทน (Tolerant) ไว้วางใจได้ (Trusting) เข้าใจผู้อื่น (Understanding) ไม่เห็นแก่ตัว (Unselfish) และอบอุ่น (Warm)

ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่มีน้ำใจ ประกอบด้วย 22 ลักษณะดังนี้ ก้าวร้าว (Aggressive) ตีตัวห่างจากวงสังคม (Aloof) หยิ่งยโส (Arrogant) เผด็จการใคร่ขัดใจไม่ได้ (Autocratic) ขมขื่น (Bitter) ชอบเยาะเย้ยถากถางผู้อื่น (Cynical) ชอบสงสัย (Distrustful) ชอบโอ้อวด (Egotistical) คอยจับผิดชอบวิพากษ์วิจารณ์ (Fault-finding) คนใจแข็งปราศจากความเมตตา (Hard-hearted) วางตัวเป็นศัตรู (Hostile) ใจร้อนไม่อดทน (Impatient) คนไม่ดีค่อนข้างเฉลว (Indifferent) ไม่ยอมผ่อนปรน (Intolerant) หยาบคาย (Rude) เยาะเย้ย (Sarcastic) มุ่งแต่ตนเอง (Self-centered) หาทประโยชน์ใส่ตน (Self-seeking) เห็นแก่ตัว (Selfish) หัวสูง บ้าเห่อ (Snobbish) ขี้เหนียว (Stingy) และใจร้าย (Unkind)

ส่วน เอ็ดเวิร์ด (เอเชณีย์ ฉัตรวิทยานนท์. 2537 : 57 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1959) จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ Edward Personal Preference Schedule ของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ได้อธิบายถึง ความมีน้ำใจ ว่าเป็นลักษณะบุคลิกอันเป็นลักษณะความต้องการทางใจได้แก่ ความต้องการช่วยเหลือเพื่อนเวลาเขาเดือดร้อน ชอบช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่า ชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความมีน้ำใจ และรู้สึกเห็นอกเห็นใจมักยกโทษให้แก่เพื่อน ๆ ชอบทำอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้แก่คนอื่น ชอบมีน้ำใจต่อคนอื่น ชอบเห็นใจเวลาคนอื่นได้รับอันตราย หรือเจ็บป่วย แสดงความรักต่อคนอื่น และชอบให้คนอื่นเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง

นอกจากนี้ กนก จันทรขจร (2533 : 278) กล่าวถึงลักษณะของคนมีน้ำใจ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักกาลเทศะและโอกาส ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่นิ่งดูตาย รู้จักให้อุปการะ และปฏิบัติต่อผู้อื่น ตามแต่โอกาส ไม่หวังผลตอบแทน

สรุปจากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “ความมีน้ำใจ” มีองค์ประกอบจากความเห็นอกเห็นใจ เมื่อเห็นบุคคลอื่นประสบกับความเดือดร้อนหรือไม่สบายใจก็พร้อมที่จะหยิบยื่นความช่วยเหลือตามแต่กำลังความสามารถของตนเอง อย่างเต็มที่ โดยไม่หวังผลตอบแทน และไม่ต้องรอให้บุคคลนั้นกล่าวขอความช่วยเหลือ

1.1.5 การเกิดและพัฒนาความมีน้ำใจ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 1-6) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ช่วยสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้มีความเก่ง ความดี และมีความสุข ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โดยเน้นจริยธรรมเป็นสำคัญ เพื่อหาแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนและสังคมไทย โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงความกระตือรือร้นสนใจใฝ่คิดค้นแสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ ความสามารถในการจำแนก เปรียบเทียบและวิเคราะห์ เพื่อนำมาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อพัฒนาตนในการครองชีวิตที่ดี ด้วยความมั่นใจและถูกต้อง

2. ความมีน้ำใจ เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะเด่นของคนไทยที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในสังคมชนบท ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรต่อกันทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองที่เน้นเศรษฐกิจทำให้วิถีชีวิตของคนมีความรีบเร่งและต่อสู้มากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อการแสดงออกต่อกันด้านความมีน้ำใจและปรากฏชัดมากขึ้นในสังคมอุตสาหกรรม หากสังคมไม่ให้ความสนใจในการส่งเสริมด้านความมีน้ำใจอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ความมีน้ำใจมีพื้นฐานมาจากการรู้จักช่วยเหลือ รับผิดชอบต่อตนเองและการรู้จักเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้สึกเห็นอกเห็นใจ (Empathy) อันจะนำมาซึ่งการรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น รู้จักแบ่งปันและให้ ตลอดจนเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน เหล่านี้เป็นสิ่งที่พัฒนาตามลำดับความมีน้ำใจอาจเป็นการแสดงต่อผู้อื่น และอาจเป็นความรักห่วงหาพันห่วงใยในการดูแลรักษาธรรมชาติแวดล้อมให้คงอยู่และสวยงาม เป็นการแสดงน้ำใจต่อส่วนรวม ทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้อื่นและสังคมให้มีความสุข

3. ความมีวินัย เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยาเชื่อว่าวินัยมีพื้นฐานมาจากวัยแรกของชีวิต มีการเรียนรู้ การเลียนแบบและฝึกฝนจากบุคคลและสังคมที่แวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดการซึมซับคุณธรรมขึ้นภายในทำให้เกิดพฤติกรรมจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล การพัฒนาวินัยโดยใช้เหตุผล ให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์หรือระบบระเบียบ และช่วยกันดูแลให้ปฏิบัติตามข้อตกลงเหล่านั้น

เพื่อความสงบสุขจะช่วยฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม นับว่าเป็นการพัฒนาวินัยในตนเองที่ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการโน้มน้าวให้เข้าใจเหตุผลก่อนที่จะใช้กฎระเบียบจะทำให้เกิดความเต็มใจและพร้อมที่จะกระทำ ความรัก ความอบอุ่น หรือความเป็นกัลยาณมิตรและความมีเหตุผลจึงมีความสำคัญต่อการปลูกฝังวินัยอย่างยั่งยืน

4. ความเป็นไทยเป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าภาคภูมิใจและสำนึกในความเป็นไทยที่มีวัฒนธรรมพร้อมที่จะปฏิบัติปกป้องอนุรักษ์และสืบทอด อีกทั้งเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ แต่เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกไร้พรมแดน ความเป็นไทยจะยังคงอยู่ยาวนานเพียงใดขึ้นอยู่กับ การดูแลรักษา และอนุรักษ์ ความเป็นไทย จึงต้องช่วยกันปลูกฝังสิ่งที่ตั้งมั่นด้านความเป็นไทยสู่จิตใจของเด็กและเยาวชน นอกจากสถาบันครอบครัว คือ พ่อแม่ และครู-อาจารย์มีความสำคัญลำดับต่อมา

5. การบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย เป็นการวิเคราะห์และไตร่ตรองตัดสินใจเลือกรับหรือกระทำสิ่งใด ๆ ด้วยความรู้และเข้าใจในประโยชน์และคุณค่าที่แท้จริง การศึกษาไทยควรเน้นเรื่องการบริโภคด้วยปัญญา แต่ความก้าวหน้าทางวัตถุชนิดที่มนุษย์ไม่อาจควบคุมให้อยู่ในหลักการแห่งความพอดี เป็นความเสื่อมทางจิตใจ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาจึงมีลักษณะของการสร้างความเสื่อมแก่สภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือธรรมชาติ นำไปสู่ความวิปริตของดินฟ้า อากาศ ทุกชีวิตในโลกจึงไร้ความปลอดภัยเพราะความเจริญทางด้านวัตถุแต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจ

1.1.6 ลักษณะของการแสดงควมมีน้ำใจ

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2540 : 63) กล่าวถึงลักษณะของการแสดงควมมีน้ำใจ ดังนี้

1. แบ่งปันในสิ่งที่ตนมีอยู่จนเกินความจำเป็น อย่างเหมาะสมตามกำลังของตน
2. เสียสละในสิ่งที่ตนมีให้ผู้ที่จำเป็นกว่าแม้จะทำให้ตนต้องขาดสิ่งนั้นไป
3. ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบทุกข์ภัย ด้วยความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล
4. ยินดีกับความสุข ความสำเร็จที่ผู้อื่นได้รับ
5. เห็นใจ ปลอดภัย ให้กำลังใจ เมื่อผู้อื่นทุกข์ทรมาน และหาหนทางช่วยเหลือเท่าที่จะช่วยได้
6. ให้อภัยผู้ที่ทำผิด ไม่ผูกอาฆาต พยาบาท
7. ไม่ขูดรีด เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น
8. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน

พรรณราย ทริพะยะประภา (2536 : 57) กล่าวถึงการแสดงควมมีน้ำใจ และความเอาใจใส่เล็ก ๆ น้อย ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่แหล่มีความสำคัญยิ่งยวดซึ่งไม่น่าจะมองข้าม ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาของเราหายหน้าหายตาไป เพราะเจ็บป่วยเมื่อเขากลับมาแล้วก็ควรสอบถาม

เกี่ยวกับสุขภาพของเขาบ้าง ถ้าเขาขอลาไปเพื่อเยี่ยมภรรยาที่เจ็บป่วยก็ควรให้ความสำคัญกับการลาของเขา และสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพของเธอด้วย หรือส่งดอกไม้ ผลไม้ไปเยี่ยม การถามนั้นกินเวลาไม่นานนักแต่ถือว่าเป็นการแสดงความมีน้ำใจของเราเองที่มีต่อเขา ซึ่งมีความหมายยิ่งต่อจิตใจของเขาผู้นั้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าผู้แสดงความมีน้ำใจ เป็นผู้ที่มีความรู้สึกเข้าใจ เห็นใจ พร้อมทั้งมีการแสดงออกในด้าน การแสดงความเอื้อเฟื้อได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการแสดงความเห็นใจ ได้แก่ การพูดปลอบใจ การพูดให้กำลังใจ และรับฟังเรื่องไม่สบายใจของบุคคลอื่นอย่างตั้งใจและเห็นใจ ไม่พูดซ้ำเติมเมื่อบุคคลอื่นทำผิด

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โจนส์ (เอชธีย์ ฉัตรวิทยานนท์. 2537 : 59; อ้างอิงจาก Jones.1990: 1064) ได้ศึกษาผลของความไม่สบายใจในความโกรธ เพศ และความมีน้ำใจของผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อปฏิกริยาต่อต้านต่อพฤติกรรมของผู้ขอรับคำปรึกษาที่แสดงความโกรธ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้คำปรึกษา 46 คน ผลการวิจัยพบว่า ความมีน้ำใจสามารถพยากรณ์ความโกรธของผู้ให้คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ผู้ให้คำปรึกษาที่รู้สึกกังวลต่อความโกรธของผู้ขอรับคำปรึกษาให้ความมีน้ำใจสูงขึ้น อายุของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์กับความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือผู้ให้คำปรึกษาที่อายุน้อยมีความมีน้ำใจมากกว่า

แลงก์ (ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา. 2538 :48 ; อ้างอิงจาก Lange.1989 : 3676) ได้ศึกษาตัวแปร 2 ตัวแปรที่พยากรณ์ความพึงพอใจของผู้หญิง และข้อผูกมัดในสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับความสำคัญเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวกับอำนาจ ความมีน้ำใจ และความไว้วางใจ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งเป็นหญิงที่มีคู่เป็นหญิง และอีกกลุ่มหนึ่งมีคู่เป็นชาย ผลการศึกษาพบว่า เพศชายรายงานว่ ความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่พยากรณ์ถึงความพอใจและข้อผูกมัด ส่วนเพศหญิงรายงานว่าความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่พยากรณ์ทางลบกับความพึงพอใจ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

มยุรี เสมใจดี (2546 : 58) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน การดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ ประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ คือ เกม การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์มีความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความมีน้ำใจต่อเพื่อนรายด้านพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ มีความมีน้ำใจด้านการแบ่งปัน ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการแสดงความเห็นใจ อยู่ในระดับมาก และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุกัญญา ภูริยะพันธ์ (2540 : 77-78) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 9 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ 5 สัปดาห์ คนละ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวม 9 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการแสดงความมีน้ำใจหรือความมีน้ำใจ เป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพราะการที่บุคคลอาศัยอยู่ร่วมกัน จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน แบ่งปันกัน เห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 โดยจัดในรูปของการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ คือ เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม มากำหนดเป็นโปรแกรมเพื่อการทดลองใช้ในการพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คำว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Activity) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กัลป์ลี (Gully. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่รวมกันเฉย ๆ เท่านั้น แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานจะเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. การสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1970 : 24-25) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รวมกันอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์กันทั้งใช้ และไม่ใช้ภาษา (Verbal and Nonverbal) มีผู้นำหรือสมาชิก หรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependent) มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

คมเพชร นิตรสกุล (2546 : 16) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่มด้วย ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ชาญ ชัยพิทยากุล (ม.ป.ป. : 325) กล่าวว่า กลุ่มคือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันโดยมีความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แก่ การมีกิจกรรมร่วมกัน มีการปะทะ สังสรรค์หรือ พันธกิจหรือปฏิกิจสัมพันธ์กัน และมีความรู้สึกทางอารมณ์ ความคิด ความเชื่อร่วมกัน

ทิสนา แชมมณี (2522 : 20) กล่าวถึงกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่าเป็นวิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม และกระบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ตลอดจนการพัฒนาตนเอง

ผกา บุญเรือง (2525 : 3) กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มได้ว่า

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยสองคนมารวมกัน
2. การรวมกลุ่มจะต้องมีความสนใจและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน จะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลที่ไม่เคยมีความสัมพันธ์ต่อกันมาก่อน มีความสัมพันธ์ต่อกันในสภาพการณ์ต่อไปนี้ คือ มีจุดประสงค์หรือค่านิยมร่วมกัน และมีกิจกรรมที่สมาชิกทุกคนมีโอกาสทำงานร่วมกัน
3. โครงสร้างของกลุ่มจะออกมาในรูปของการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยจะมีการกำหนดฐานะ บทบาท และค่านิยมของสมาชิกในกลุ่ม หรือของกลุ่มด้วย
4. ปทัสถานของกลุ่ม จะเป็นส่วนกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้ออกมาในรูปที่กลุ่มต้องการทั้งในแง่การปฏิบัติของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มและการทำกิจกรรมโดยทั่วไป
5. สมาชิกในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกัน ได้แก่ทางวาจา คือ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยการใช้วาจาเป็นสื่อ ทางกาย คือ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้ร่างกายเป็นสื่อ ทางอารมณ์และบรรยากาศความรู้สึกนึกคิด คือ ความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นโดยใช้อารมณ์ บรรยากาศความรู้สึกนึกคิดเป็นสื่อ และปฏิสัมพันธ์ทางกิริยาท่าทาง คือ ความสัมพันธ์ที่ใช้ท่ากิริยาเป็นสื่อ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 4) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม จะเริ่มขึ้นนับตั้งแต่มีบุคคล 2 คนขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เมื่อมนุษย์เข้ามารวมกลุ่มกันก็

จะเกิดเป็นบทบาทของกลุ่มขึ้นมา ทั้งนี้เพราะกลุ่มมีอิทธิพลอยู่ในตัวของมันเอง อิทธิพลของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลาลักษณะท่าทีของสมาชิกในกลุ่ม ให้แปรเปลี่ยนไปได้ เราจึงได้เห็นการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงสถานภาพของกลุ่มที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ พัฒนา หรือล้าหลังเลวลงก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการในกลุ่ม เช่น คุณภาพของสมาชิก ในทีม ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เพราะงานที่ยากและมีปริมาณมาก ก็สามารถจะทำให้สำเร็จได้โดยง่ายและรวดเร็ว ซึ่งโดยปกติงานลักษณะดังกล่าว ถ้าต่างคนต่างทำก็จะสำเร็จยาก หรือถ้าสำเร็จได้ก็อาจล่าช้าและไม่ดีเท่าที่ควร

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดกิจกรรม และการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนสมาชิกคนอื่น โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกเอง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มกำหนดร่วมกัน

2.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 30-31) กล่าวว่า ในการทำงานกลุ่มใด ๆ ก็ตาม การขาดจุดมุ่งหมายร่วมกัน หรือสมาชิกไม่ยอมรับจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ย่อมจะมีอิทธิพลต่อกลุ่มอย่างแน่นอน ในบางครั้งการที่กลุ่มไม่มีความก้าวหน้าในการทำงาน สมาชิกก็จะท้อถอย และหมดความพยายามเพราะมีความรู้สึกว่าจะเสียเวลา สมาชิกจะดำเนินกิจกรรมต่อไปเมื่อเขาเห็นความก้าวหน้า และกำลังจะไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ตลอดจนได้รับความพึงพอใจส่วนบุคคล

กลุ่มได้รับอิทธิพลจากสัมพันธภาพของจุดมุ่งหมายของบุคคล และจุดมุ่งหมายของกลุ่มและความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่มที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 35) กล่าวว่า กลุ่มทุกกลุ่มจะต้องมีจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เพราะการมารวมกลุ่มกันก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่ตรงกันนั่นเอง เมื่อสมาชิกมีจุดมุ่งหมายสอดคล้องต้องกันมารวมกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และกิจกรรมร่วมกัน ก็ทำให้เกิดกลุ่มขึ้น จุดมุ่งหมายโดยส่วนรวมของสมาชิกจึงเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม สมาชิกบางคนอาจมีจุดมุ่งหมายไม่ตรงกลุ่มก็ได้ ในความนึกคิดอย่างแท้จริง แต่จำเป็นต้องปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม คล้ายกับหลอกตัวเอง ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของกลุ่ม ค่านิยมของกลุ่มบังคับให้สมาชิกต้องคล้อยตาม นอกจากนี้สมาชิกยังตกอยู่ในสภาพการหลอมตัว หรือที่เรียกว่า "Deindividuation" หรือบางครั้งก็จะต้องแสดงบทบาทไปตามความประสงค์ของกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปก็ตาม เพราะการแสดงบทบาทที่ต่อต้านจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เป็นการประกาศตัวเองว่าตนต้องการพ้นสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้น มิฉะนั้นแล้วตนก็ต้องไปตามความประสงค์ของกลุ่มตลอดเวลา และการกระทำอยู่ตลอดเวลาตัวเอง เป็นสิ่งที่ทำให้เจตคติของสมาชิกต้องหันเหไปตามกลุ่มในที่สุด

เบนเนท (Bennet. 1963 : 5-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไป ของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษาอาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
2. กิจกรรมของกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น ทั้งรักษาปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อ่อนอ่อนผ่อนตามและนำมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น
3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ
4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลัง และลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

บัดตัน (Button. 1974 : 1-2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนา โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การสวมบทบาท ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลแต่ละคนเพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองให้เข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนเองได้ดีขึ้น และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มเข้าใจกระบวนการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน

2.1.3 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 20-24) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่า นอกเหนือจากความสำเร็จที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าทางด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) เช่น สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนความเจริญงอกงามทั้งทางด้านความรู้และทักษะ
2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้เกิดความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวของผู้สมาชิกในกลุ่ม
3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี โรงพยาบาลและคลินิก จะนำวิธีทางกลุ่มไปใช้รักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันอาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to School and Community) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้บุคคลมีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มจะทำให้สมาชิกของกลุ่มได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อสมาชิกได้ทำงานร่วมกันได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีประสบการณ์ร่วมกัน ก็จะสามารถเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของชุมชน และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.4 ขนาดของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้น มีผู้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 31) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะรับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่สมาชิกคนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

ชอร์ (Shaw. 1971:3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไปก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ก็อาจจะจัดเป็นกลุ่มย่อยได้ เมื่อมีความเห็นว่ามีจำนวนสมาชิกมิใช่ปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิกมีความสำคัญต่อการทำงานกลุ่มมากกว่า

ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Dieghton. 1971:225: citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มควรมีประมาณ 12-15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าใหญ่กว่านี้ก็ไม่เหมาะ เพราะจะทำให้สมาชิกขาดโอกาสมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

จากขนาดของกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า ขนาดที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และมีสมาชิกตั้งแต่ 6-12 คน แต่ถ้ามากกว่านั้นก็สมควรจะเกิน 15 คน เพราะถ้าจำนวนสมาชิกมากเกินไป จะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์ และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก

2.1.5 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการจัดเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีน้อยอาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง (จักรวาล ภูวพันธ์. 2537 : 27 ; อ้างอิงจาก Patterson.1937) ในการกำหนดระยะเวลาของการเข้ากลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิก หากจัดกับสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียน (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546 : 26)

สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควร จะเข้ากลุ่มไม่น้อยกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ก็ยิ่งเป็นการดี (จักรวาล ภูวพันธ์. 2537 : 27 ; อ้างอิงจาก Trotzer. 1977)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า เวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และวัยของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนครั้งในการ เข้ากลุ่มไม่ควรต่ำกว่า 12 ครั้ง และควรจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง

2.1.6 คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 56-57) ได้กล่าวถึงประโยชน์อันเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่ม ของสมาชิก ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามทดลองสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น เด็กวัยรุ่น ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ แต่มีความรู้สึกเคอะเขิน แต่ถ้าเด็กเหล่านั้นได้เข้ากลุ่มมีการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ นั้นก็จะค่อย ๆ หายไปและเป็นปกติได้ หรือกรณีที่คนพูดเก่งแต่ไม่มีโอกาสได้พูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น

2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น และช่วยปรับปรุง เจตคติตลอดจนนิสัยใจคอของสมาชิก รวมทั้งให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้กันและกัน

3. กลุ่มช่วยเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติ กิจกรรมสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความอดทนด้วย

4. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น กำลังใจ ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นที่ รัก และได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

จากประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มทำให้สมาชิกของกลุ่ม ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม สมาชิกได้ร่วมกิจกรรมด้วยกัน สามารถเข้าใจตนเอง และ เข้าใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองรู้จักปรับตัวเอง เพื่อให้สามารถอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.7 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทิศนา แคมมณี (2536 : 27-28) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธี

1. เกม (Game) คือ การที่ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกา บางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

2. บทบาทสมมติ (Role-Playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ เช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่น แล้วให้นักเรียนสวมบทบาทนั้นแล้วแสดงออก ตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มี

ส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา วิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์ แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการ ซึ่งให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์ที่ง่าย และชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติให้ผู้แสดงบทบาทสมมติตามที่เขียนขึ้น ควรให้ผู้เรียนประสพกับปัญหาข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหา และการตัดสินใจด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

2. การเลือกตัวผู้แสดง อาจจะเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ อาจเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจ ถึงบทบาทของผู้มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดฉากแสดง เป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจแบ่งออกเป็นลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และวิเคราะห์สถานการณ์ การเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์ หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้ เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจึงต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนี้ กรณีผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง การตัดบททำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- 7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอ
- 7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร
- 7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ
- 7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์การแสดง การวิเคราะห์การแสดงจะเป็นไปในรูปแบบใดนั้นมักจะขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความคิดก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่บทแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดงคือ การฝึกทักษะการแสดง ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบโดยอาจใช้วิธีตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากวิเคราะห์หรืออภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) คือ การนำกรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนทางแก้ไขนั้น การอภิปรายช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีความหมายกับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกันวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมแบบต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนจะไม่กล้าแสดงออกเพราะจะเสี่ยงต่อผลที่ได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ การที่ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทบาทที่เขียนหรือกำหนดไว้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงบทบาทที่กำหนดไว้โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 128-129) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการให้นักเรียนได้รับรู้ปัญหาโดยผ่านกระบวนการทดลองทำ ปัญหาจะถูกระบุ นำมาแสดงตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้นและอภิปรายเมื่อการแสดงเสร็จสิ้น นักเรียนบางส่วนทำหน้าที่เป็นผู้แสดง ทำหน้าที่คอย

สังเกตคนอื่นๆ ในการแสดงนี้นักเรียนจะสวมบทบาทของผู้อื่นแล้วแสดงพฤติกรรมของบทบาทนั้น ในกลุ่มผู้แสดง ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทของตัวเองแตกต่างกันไป สถานการณ์การแสดงจะเหมือน คล้าย หรือจำลองจากสถานการณ์จริง การแสดงจะมีทั้งอารมณ์เห็นอกเห็นใจ โกรธ เกลียด ชอบพอ รัก ไม่รัก หรือเฉยๆปะปนกัน ซึ่งเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของนักเรียน

สาระสำคัญของการแสดงบทบาทสมมติคือ การให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในเหตุที่จะช่วยให้เขาเข้าใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น กระบวนการแสดงบทบาทสมมติ นับเป็นตัวอย่างพฤติกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาส 1) สำรวจความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น 2) เข้าใจเจตคติค่านิยมและการรับรู้ของตนเองและของผู้อื่น 3) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และ 4) ศึกษาเนื้อหาวิชาที่เรียน

บทบาทสมมติแบ่งเป็น 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขึ้นเตรียมพร้อมกลุ่ม 2) ขึ้นเลือกผู้แสดง 3) ขึ้นจัดเวทีแสดง 4) ขึ้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ 5) ขึ้นแสดง 6) ขึ้นอภิปรายและประเมินผล 7) ขึ้นแสดงซ้ำ 8) ขึ้นอภิปรายและประเมินผล และ 9) ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปความคิด

กรณีตัวอย่าง เป็นกิจกรรมการสอนจริยศึกษาที่ทำขึ้นไม่ยาก และการนำไปใช้ก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนกับ การแสดงที่ต้องใช้บทบาทของนักเรียนเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ละคร หรือหุ่น กรณีตัวอย่างในการสอนจริยศึกษา หมายถึง เหตุการณ์สั้นๆ ที่สอนคุณธรรมจริยธรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ครูนำมาจากแหล่งต่างๆ หรือครูเขียนขึ้นเองเพื่อใช้ในการสอน

การอภิปรายกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มในการสอนจริยศึกษาแบบให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อยนี้ สามารถนำมาใช้กับเนื้อหาและวิธีการสอนจริยศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการเรียนเรื่องใดๆ ก็ตาม ครูสามารถใช้การอภิปรายกลุ่มได้อย่างสะดวก การอภิปรายกลุ่มช่วยฝึกฝน หล่อหลอมทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ได้แก่ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การพูด การแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็น การฟัง การทำงานร่วมกัน การแบ่งงาน การเคารพมติของกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มสามารถจัดได้หลายแบบ ดังนี้

1. การอภิปรายแบบวนรอบวง เป็นการอภิปรายที่สมาชิกแต่ละคนพูดหรือเสนอความคิดเห็นของตนทีละข้อ หรือทีละคนจนครบทุกคน โดยวนไปทางซ้ายหรือขวา หรืออาจจะให้วนกลับจากขวาไปซ้ายอีกหนึ่งรอบก็ได้

2. การอภิปรายแบบ Philip 6-6 เป็นการอภิปรายที่สามารถหาคำตอบได้ภายในระยะเวลาอันสั้น คือประมาณ 6 นาที ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน หรืออาจ 5-7 คนก็ได้ แต่ละกลุ่มเลือกคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้เวลาเพียง 5-6 นาที

3. การอภิปรายแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ใช้ได้ผลดีกับกลุ่มขนาดใดก็ได้ การอภิปรายแบบนี้มีประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะการฟัง การถกเถียงปัญหาที่หาข้อสรุปไม่ได้ การอภิปรายปัญหาที่มีคำตอบหลายแง่มุมเพื่อกันผู้อภิปรายที่มีความคิดเห็นรุนแรงผูกขาดการอภิปรายเพียงผู้เดียว

4. การอภิปรายแบบผึ่งแดดกรัง การอภิปรายแบบนี้มีประโยชน์มากในการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ภายในเวลาที่กำหนดให้ ดังนั้นจึงมีประโยชน์มากสำหรับกลุ่มขนาดใหญ่

5. การอภิปรายแบบระดมสมอง การอภิปรายแบบนี้นำมาใช้เมื่อต้องการให้นักเรียนคิดกว้างไกลและสร้างสรรค์เกี่ยวกับประเด็น ปัญหาด้านคุณธรรมตามบทเรียน การระดมสมองใช้ได้ดีเมื่อต้องการความคิดความอ่านและแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

6. การอภิปรายแบบคณะบุคคล เป็นการแก้ปัญหาคำถามที่ไม่น่าสนใจ ให้เป็นการอภิปรายที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น การอภิปรายแบบนี้ครูหรือชั้นเรียนแต่งตั้งคณะนักเรียนให้เป็นตัวแทนการอภิปรายในประเด็นที่ตกลงกัน

7. การอภิปรายแบบอิสระ เป็นการอภิปรายตามหัวข้อประเด็นที่กำหนด โดยให้มีสมาชิกแต่ละคนเสนอความคิดเห็นของตนอย่างอิสระ ไม่มีการจำกัดการเสนอความคิดเห็นแต่อย่างใด สมาชิกคนใดจะเสนอความคิดมากน้อย หรือจะใช้เวลานานเพียงใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของประธาน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มข้างต้นมีหลายเทคนิค เช่น เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร การอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มย่อย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเทคนิค เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออก และได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ร่วมกันเป็นกลุ่ม จากกระบวนการที่ได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เล็กซ์ (Lek. 1973:6093-A) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนวิชากลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการเรียนวิชากลุ่มสัมพันธ์ดีขึ้น มีความพอใจประสบการณ์ที่ได้รับ ยินดีที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และต้องการเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

เวนดี้ (Wendy A. 2006 : 397) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการยอมรับตนเองในบทบาทของการบำบัด สำหรับผู้ที่มีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยง (avoidant behaviors) และผู้ที่มีปัญหาวิตกกังวลในตนเอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่ติดต่อเข้ามาทางศูนย์บำบัดทั้งทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ เพื่อปรึกษาปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม เป็นชาย 11 คน หญิง 11 คน กิจกรรมจัดทั้งหมด 10 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น

อาการหลีกเลี่ยงหนีสังคมลดลง และมีแนวโน้มจะลดลงหลังเมื่อกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคม และเป็นการสนับสนุนการเตรียมการป้องกันให้บุคคลในสังคมมีอาการหลีกเลี่ยงหนีสังคมลดลง

เดอริชมิทท์ (Durschmidt. 1977 : 3953 –A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจตนเองของนักศึกษา โดยการเข้าร่วมกลุ่มสัมมนา ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการใช้กระบวนการกลุ่มมีการยอมรับตัวเองดีขึ้น

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สิริวรรณ ฉันทนะสานนท์ (2541 : 48) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อดีขึ้นหลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ .01 และมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาคม หงษ์ทอง (2539). ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมโนบุรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการพัฒนาความมีน้ำใจมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ พัฒนาความมีน้ำใจ บุคคลให้เกิดการรับรู้เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ พัฒนาจิตใจ พัฒนามโนภาพแห่งตน มีการส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน การมีเจตคติที่ดีต่อกัน การพัฒนาบุคลิกภาพ และกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณสมบัติและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 62 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาและสอบถามความสมัครใจ ได้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
2. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ค้นคว้าเนื้อหาจากทฤษฎี หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับความมีน้ำใจ

1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหา นำมาสร้างแบบสอบถามในการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ โดยศึกษาแบบสอบถามความมีน้ำใจของสิริมาลย์ เกิดรังษี (2536 : 259 – 272) เอษณีย์

ฉัตรวิทยานนท์ (2537 : 98 – 110) ชรีย์นาท จิตต์บรรเทา(2538 : 82 – 90) สุกัญญา ภูริยะพันธ์ (2540 : 140 – 152) ถวัลย์ อัมรินทร์ (2543 : 57 – 63) และมยุรี เสมใจดี (2546 : 72 – 80) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามขึ้นจำนวน 40 ข้อ

1.3 นำแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์คือ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านคือ อาจารย์ ดร. พาสนา จุรัตน์ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์วราพร พิชญานนท์ตรวจสอบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.4 นำแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนคลองบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 50 คน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์และหาค่าจำแนกรายข้อโดยใช้วิธีการแจกแจง ที่ (t-distribution) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 11.548 – 35.133 จำนวน 30 ข้อ

1.5 นำแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1.4 จำนวน 30 ข้อ มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (– Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9442

ลักษณะของแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนมีลักษณะเป็นสถานการณ์เพื่อศึกษาว่านักเรียนเคยปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์นั้น ๆ โดยให้นักเรียนพิจารณาคำถามเป็นข้อ ๆ ซึ่งแต่ละข้อมีตัวเลือก คือ ก. ข. ค. ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าเมื่อนักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้เท่านั้น คำตอบเหล่านี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. คำตอบแต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. ค. แล้วทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับข้อที่เลือกในกระดาษคำตอบ โปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

1. การแสดงความเอื้อเฟื้อ

(0) เช้าวันนี้สมชายมาถึงโรงเรียนเร็วกว่าทุกวัน จึงมีโอกาสดูเห็นเพื่อน ๆ เดินเข้ามาในโรงเรียน ขณะที่เขานั่งรอมาพบเพื่อนสนิท ซึ่งยังไม่ถึงโรงเรียน สมชายก็มองเห็นกรรมการเพื่อนร่วมชั้น เดินถือกระเป๋ามาพะรุงพะรังเดินเข้ามาในโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ทำที่เป็นมองไม่เห็น
- ข. เดินเข้าไปช่วยกรรมการถือของ
- ค. บอกรุ่นน้องที่เล่นอยู่ใกล้ๆ เข้าไปช่วย

2. การแสดงความเห็นใจ

(0) ชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครูสุวิมลให้นักเรียนช่วยกันทำโจทย์บนกระดานดำดวงสรรค์ เพื่อนที่นั่งติดกับวิชชุตายกมือตอบแต่ตอบผิด สมพงษ์ปรับมือหัวเราะชอบใจ ถ้านักเรียนเป็นวิชชุตานักเรียนจะพูดกับดวงสรรค์อย่างไร

- ก. ไม่เป็นไรจะ ตอนแรกเราก็คิดว่าคำตอบน่าจะเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน
- ข. ตอบไม่ได้ยกมือทำไม เห็นไหมสมพงษ์ล้อใหญ่เลย
- ค. นั่งเฉยๆ ไม่พูดอะไร

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

2	คะแนน	หมายถึง	มีความมีน้ำใจมาก
1	คะแนน	หมายถึง	มีความมีน้ำใจปานกลาง
0	คะแนน	หมายถึง	มีความมีน้ำใจน้อย

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	1.34 – 2.00	หมายถึง	มีความมีน้ำใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	0.67 – 1.33	หมายถึง	มีความมีน้ำใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	0.00 – 0.66	หมายถึง	มีความมีน้ำใจน้อย

2. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ และกิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนและกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

2.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่าง และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์คือ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ พิจารณาตรวจสอบเพื่อความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์

2.4 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมทางด้านภาษา และวิธีดำเนินการทดลองตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์คือ ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านคือ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ อาจารย์วรภาพร พิชญานนท์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 8 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน แล้วนำไปปรับปรุงกระบวนการของกิจกรรมกลุ่มให้เหมาะสม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยใช้กับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 นาที จำนวน 12 ครั้ง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ อำเภอ บางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 62 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน โดยเก็บคะแนนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขณะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงวันที่ เวลา การเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจ
ต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	เวลา
1	วันพุธที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
2	วันศุกร์ที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
3	วันจันทร์ที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
4	วันพุธที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
5	วันศุกร์ที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
6	วันจันทร์ที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
7	วันพุธที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
8	วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
9	วันจันทร์ที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
10	วันพุธที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
11	วันศุกร์ที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา
12	วันจันทร์ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2550	12.20-13.10 นาฬิกา

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน จำนวน 15 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73-74)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79-80)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach)(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200-202)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจ โดยวิธีการของการแจกแจงที (t distribution) (ลั้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215-217)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	\bar{X}_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนในกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนในกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของการแสดงความมีน้ำใจก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน โดยใช้สูตร t -test Dependent samples (ลั้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
$\sum D$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองแต่ละตัวยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอไว้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบระดับของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบระดับของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับ ของการแสดงควมมีน้ำใจของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม (n = 15)

การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียน	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการแสดงควมเอื้อเฟื้อ						
- การช่วยเหลือเพื่อน	0.832	0.481	ปานกลาง	1.875	0.441	มาก
- การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน						
2. ด้านการแสดงควมเห็นใจ						
- การพูดให้เพื่อนสบายใจ	0.764	0.59	ปานกลาง	1.888	0.708	มาก
- การรับฟังเพื่อนด้วยควมเต็มใจ						
- การพูดให้กำลังใจเพื่อน						
การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนโดยรวม	0.791	0.546	ปานกลาง	1.883	0.303	มาก

จากตาราง 2 พบว่าการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการทดลองมีระดับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มจากระดับ ปานกลาง เป็นระดับ มาก ทั้งสองด้าน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม (n = 15)

การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\sum D$	$\sum D^2$	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ							
- การช่วยเหลือเพื่อน	0.857	0.416	1.885	0.269	75	493	5.206**
- การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน	0.808	0.546	1.866	0.343	83	541	15.940**
2. ด้านการแสดงความเห็นใจ							
- การพูดให้เพื่อนสบายใจ	0.733	0.587	1.906	0.256	59	327	14.202**
- การรับฟังเพื่อนด้วยความ เต็มใจ	0.746	0.624	1.853	0.354	60	312	16.366**
- การพูดให้กำลังใจเพื่อน	0.813	0.559	1.906	0.295	38	144	19.966**
การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนโดยรวม	0.791	0.546	1.883	0.303	315	1817	14.336**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนโดยรวมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อน ด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ด้านการแบ่งปัน ด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ และด้านการช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 62 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาและสอบถามความสมัครใจ ได้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
2. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 62 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน

15 คน เป็นนักเรียนชาย 7 คน นักเรียนหญิง 8 คน โดยเก็บคะแนนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขณะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 12.20 นาฬิกา – 13.10 นาฬิกา รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 นาที โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมมณีฉาย วิทยาการ

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน จำนวน 15 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน และระดับการแสดงความมีน้ำใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach α – Coefficient), ค่าอำนาจจำแนก (ξ distribution)

2. ทดสอบความแตกต่างของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน โดยใช้ t-test Dependent

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน เพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาการ

แสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ได้ ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน แบ่งเป็น การแสดงความเอื้อเฟื้อได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการแสดงความเห็นใจ ได้แก่ การพูดให้เพื่อนสบายใจ การรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ การพูดให้กำลังใจเพื่อน โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา แสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของการแสดงความมีน้ำใจ ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิด ความรู้สึกของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คมเพชร ฉัตรสุภากุล (2546 : 137) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการนำไปใช้ในการพัฒนาบุคคลและกลุ่ม เพราะเป็นการให้ประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความซาบซึ้งและพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง กิจกรรมกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออก

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประยูร บุญใช้ (2539 : 43) ซึ่งได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการสอนปกติมีความเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังคงสอดคล้อง อาคม หงษ์ทอง (2539 : 50) ซึ่งได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความมีน้ำใจมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่านักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง ถึงแม้ว่านักเรียนจะมาจากคนละชั้นเรียนกัน ในครั้งที่ 1 และ 2 ของการทดลอง นักเรียนบางคนมีอาการเขินอายเวลาผู้วิจัยให้แสดงออก หรือแสดงความคิดเห็นจะพูดน้อย ไม่กล้าสบตา พูดเสียงเบา และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือไม่กล้าเสนอตัวเองเมื่อผู้วิจัยต้องการตัวแทนในกลุ่ม แต่ผู้วิจัยพยายามใช้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนเช่น การพูดให้กำลังใจ การแตะไหล่ การยิ้ม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้มีกำลังใจในการร่วมกระทำกิจกรรมต่าง ๆ และเมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมในระลอกหนึ่งแล้ว นักเรียนเริ่มมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น ทำให้บรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเป็นกันเอง สนุกสนาน ส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม

2. การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในแต่ละด้านของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน พบว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

พัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน แบ่งเป็น การแสดงความเอื้อเฟื้อได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการแสดงความเห็นใจ ได้แก่ การพูดให้เพื่อนสบายใจ การรับฟังเพื่อนด้วยความตั้งใจ การพูดให้กำลังใจเพื่อน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิค เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เกม นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นเมื่อรู้ว่าจะได้เล่นเกม และเมื่อร่วมกิจกรรมนักเรียนทุกคนมีท่าทางสนุกสนาน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเกมที่เล่นเป็นการสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนุกสนาน ไม่ได้มีการแข่งขัน ว่าแพ้หรือชนะแต่อย่างใด

2. การแสดงบทบาทสมมติ ในการแสดงบทบาทสมมติ ผู้วิจัยพยายามให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงช่วยกันจัดสถานที่ ดูแลความเรียบร้อย ให้กำลังใจเพื่อน และให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น

3. กรณีตัวอย่าง ในการนำกรณีตัวอย่างมาใช้ในกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังกรณีตัวอย่างที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยสังเกตการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

4. อภิปรายกลุ่ม ในขณะที่ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

ในการนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2546 : 70-74) กล่าวว่า เกม เป็นการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนดโดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่นเกม การเล่นหลายเกมสามารถใช้ในการสอนและฝึกคุณธรรม ต่าง ๆ ได้ดี การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สวม อันจะช่วยให้เรียนรู้เกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติ และอคติต่าง ๆ ของตน กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่ม การที่ผู้เรียนได้อภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน จะช่วยให้นักเรียนได้ฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและมีแง่มุมต่าง ๆ กัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด พิจารณา และวิเคราะห์หาคำตอบที่เหมาะสม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มยุรี เสมใจดี (2546 : 59) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร ที่นำเทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน มีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกรียงศักดิ์ โกลากุล (2547 : 65) ที่ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า

(1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด (2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมความมีน้ำใจของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง (3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความมีน้ำใจของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง (4) ผลการพัฒนาพฤติกรรมในแต่ละด้านของนักเรียนทุกคนระหว่างการทดลองมีอัตราพัฒนาการสูงขึ้น

สรุปได้ว่าจากการทดลองโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในครั้งนี้มีผลต่อการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มต่อสัปดาห์ ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหา และนำประสบการณ์ที่ได้รับในการร่วมกิจกรรมไปฝึกแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2. ควรมีข้อตกลงกับนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม ว่าอาจจะมีบุคคลอื่นให้ความสนใจเข้ามาดูการจัดกิจกรรม นักเรียนควรตั้งใจในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ต่อไป

3. ครูแนะแนว อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจ ควรศึกษาให้ความรู้ ความชำนาญในการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนก่อนนำไปใช้จริง

4. ผู้จัดกิจกรรมควรมีแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม หลังการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อจะได้เห็นพัฒนาการการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนได้ชัดเจนขึ้น

5. ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน หลังสิ้นสุดการทดลองอย่างจริงจังและต่อเนื่องคือเดือนละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 1 ภาคการศึกษา หรือติดต่อกัน 4 เดือน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาการแสดงความมีน้ำใจของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 ในชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการแสดงความมีน้ำใจของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างเหมาะสมต่อไป

3. ควรสร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาจริยธรรม ในด้านอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความประหยัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2533). **คู่มือการอบรมความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิตตอนที่ 2**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม**. กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ โกลากุล. (2547). **การพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจ โดยใช้กระบวนการ สร้างค่านิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร
- ขัตติยา กรรณสูตร. (2547). **รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย**. มหาบัณฑิตทางการบริหารสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2546). **กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บริษัท ธนรัชการพิมพ์ จำกัด
- โครงการส่งเสริมการให้เพื่อสังคม. (2548). **พลังน้ำใจกอบกู้มหันตภัยสึนามิ บันทึก ประวัติศาสตร์การรวมน้ำใจครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของพี่น้องไทย**. สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ
- ชรีย์นาท จิตต์บรรเทา. (2538). **การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณี ตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (หันทวิทยา) อำเภอบางแก้ว จังหวัดนนทบุรี**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชาญ รัญพิทยากุล. (-). **กระบวนการกลุ่ม**. วิทยาลัยครูนครปฐม จ.นครปฐม.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2539). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู** กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ทิตนา แคมมณีและคนอื่น ๆ .(2522). **กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จากทฤษฎีสู่การ ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เสริมสิน พีรีเพรส ซิสเต็ม

- ประยูร บุญใช้. (2538). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศ กรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท* กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ผกา บุญเรือง. (2525). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ชลบุรี.*
- เผด็จ ทัดตชีโว,พระ. (2531). *คนดีที่โลกต้องการ : ที่ระลึกวันคล้ายวันเกิดครบ 5 รอบ กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.*
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *พฤติกรรมกลุ่ม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บริษัท วิสิทธิ์พัฒนาการพิมพ์ จำกัด*
- พนม ลิ้มอารีย์. (ม.ป.ป.). *กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2544). *จริยธรรมทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจรีโปรดักส์*
- พรรณราย ทรัพย์ประภา. (2529). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.*
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). *การสอนคำนิยามและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : พิมพ์เสศ.*
- มยุรี เสมใจดี. (2546). *ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร*
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- วิภาพร มาพบสุข. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ*
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). *เอกสารคำสอน รายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. โปรแกรมการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา*
- สมิต อาชวนิจกุล. (2535). *การพัฒนาตนเองภาค 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า*
- สาโรช บัวศรี. (2515). *มาตรฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี. กรุงเทพฯ : ครูสภา*
- สิริวรรณ จันทนะสานนท์. (2541). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร*

- สุกัญญา ภูริยะพันธ์. (2540). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2542). *จริยธรรมทางวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า
- สุทัศน์ จำปาศักดิ์. (2548). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2542). *การวัดจิตพิสัยของมนุษย์*. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อาคม หงษ์ทอง. (2539). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เอษณีย์ ฉัตรวิทยานนท์. (2537). *ผลของการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีพญา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เอ็ม ชไนเดอร์. (2535). *คู่มืออยู่ดี มีสุข*. แปลและเรียบเรียงโดย วิทวัส(นามแฝง). กรุงเทพฯ : บัดเตอร์ฟลาย
- Button, Leslie. (1974). *Development Group Work with Adolescent*. London : University of London Press.
- Deighton, Lee C. (1971). *Small Group Instruction*, in The Encyclopedia of Education. New York : The Macmillan Company and Free Press.
- Durschmidt, Barbara.J. (1977,January). Self-Actualization and the Human Potential Group Process in Community College,. 38 (3) : 3953 –A
- Gryvnak, Patrique Ann. (1991, May). A Study of Five Personal Characteristics as Perceived By Males and Females (Aggressive, Dominance, Nurturance, Autonomy, Affiliation), *Dissertation Abstracts International*, 52 (3) : 2810.

- Gully, Halbert E. (1968). *Discussion, Conference and Group Process*. New York
- Jones, Alissa Sue. (1990, February). The Effect of counselor Anger Discomfort, and Need for Nurturance on Counter transference Reactions to An Angry Client, *Dissertation Abstracts International*. 52 : 1064
- Lex, J.J. (1973 May). Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics. *Dissertation Abstracts International*. 33 (12) : 6093 – A
- Ottaway, A.K.G. (1970). *Learning Through Group Experiences*. London : Routhledge And Kengen Paul.
- Shaw, Marvin E. (1971). *Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company,.
- Wendy A.(2006,July). A Preliminary Investigation of the Use of Acceptance and Commitment Therapy in Group Treatment for Social Phobia. *Journal of Psychology and Psychological Therapy. Dissertation Abstracts International*. 6 (3)

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก - แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
- ภาคผนวก ข - โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
 - รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
- ภาคผนวก ค การหาคุณภาพของเครื่องมือ
- ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์
- ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าหากนักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้ คำตอบเหล่านี้ ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงที่สุด

2. คำตอบแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. หรือ ค. แล้วทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับข้อที่เลือก ในกระดาษคำตอบ โปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

(0) เช้าวันนี้สมชายมาถึงโรงเรียนเร็วกว่าทุกวัน จึงมีโอกาสเห็นเพื่อน ๆ เดินเข้ามาในโรงเรียน ขณะที่เขานั่งรอมาพบเพื่อนสนิท ซึ่งยังมาไม่ถึงโรงเรียน สมชายก็มองเห็นกรรมการเพื่อนร่วมชั้น เดินถือกระเป๋าปุ๊บปุ๊บวิ่งเดินเข้ามาในโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนจะอย่างไร

ก. ทำที่เป็นมองไม่เห็น

ข. เดินเข้าไปช่วยกรรมการถือของ

ค. บอกรุ่นน้องที่เล่นอยู่ใกล้ๆ เข้าไปช่วย

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ก. คือ “ทำที่เป็นมองไม่เห็น” ให้ขีดเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค
0	X		

1. หลังเลิกเรียนฤดูตากลับเข้ามาเอาสมุดการบ้านในห้องเรียน จึงเห็นซาลิสซาซึ่งเป็นเวรทำความสะอาดห้อง กำลังทำเวรอยู่คนเดียว ถ้านักเรียนเป็นฤดูตานั้นนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ช่วยซาลิสซาทำความสะอาดห้อง โดยตกลงว่าถ้าเป็นเวรของตนให้ซาลิสมาช่วยตนบ้าง
 - ข. รีบเก็บของแล้วออกไปจะได้ไม่เกะกะเพื่อน
 - ค. ช่วยซาลิสซาทำความสะอาดห้องด้วยความเต็มใจ

2. วินัยเป็นหัวหน้าห้อง มีหน้าที่รวบรวมสมุดการบ้านของเพื่อน ๆ ส่งครู หลังชั่วโมงคณิตศาสตร์ ผู้ปกครองของวินัยได้มารอรับเพื่อพาไปต่างจังหวัด แต่มีเพื่อนบางคนยังไม่เสร็จ สมชายซึ่งทำงานเสร็จแล้ว และรู้ว่าวินัยต้องรีบกลับ ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. อสารรวบรวมงานเพื่อน ๆ ไปส่งครู
 - ข. ให้วินัยบอกเพื่อน ๆ ว่าใครเสร็จคนสุดท้าย เป็นคนยกไปส่งครู
 - ค. วางสมุดไว้บนโต๊ะวินัย เพราะคงมีคนยกไปส่งเอง

3. อัครพลมาถึงโรงเรียนแต่เช้า จึงนั่งรอนพพรเพื่อนสนิทที่มานั่งข้างสนามฟุตบอล ทันใดนั้นเขาก็เห็นกนกวรรณ เดินถือกระเป๋าพร้อมทั้งถุงใบใหญ่อีก 2 ใบ เดินเข้ามาในโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นอัครพล นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. นั่งเฉยแกล้งไม่เห็น ถ้าเข้าไปช่วยถือกลัวโดนเพื่อนล้อ
 - ข. เข้าไปช่วยกนกวรรณถือของทันที
 - ค. นั่งมอง และยิ้มให้ ถ้ากนกวรรณขอให้ช่วยก็จะช่วย

4. เมื่อวานดวงตาไม่มาเรียน จึงทำให้ไม่เข้าใจโจทย์วิชาคณิตศาสตร์ที่ครูสอนในวันนี้ แต่ดวงตาก็ไม่กล้าถามครู ส่วนวีณาเป็นเพื่อนสนิทที่นั่งข้างๆ ดวงตา และวีณาเป็นคนเรียนเก่ง ถ้านักเรียนเป็นวีณานักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. แนะนำให้ดวงตาไปถามครู
 - ข. รีบทำงานของตัวเองก่อน ถ้าดวงตาถามก็จะอธิบายให้ฟัง
 - ค. ช่วยอธิบายส่วนที่ดวงตาไม่เข้าใจให้ฟัง

5. ในชั่วโมงพลະวันนี่ครูให้วิ่งรอบสนาม แต่ขณะที่วิ่งอยู่นั้นสุทธิดา เพื่อนร่วมชั้นของนักเรียนเกิดอาการหน้ามืดเป็นลมล้มลงไป ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนสุทธิดา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. บอกเพื่อนผู้ชายที่มีรูปร่างใหญ่ช่วยพยุงสุทธิดา
 - ข. เข้าไปช่วยเพื่อนพยุงสุทธิดาทันที
 - ค. เดินหลบออกมาเพราะคิดว่าเพื่อนคนอื่นจะช่วยเอง

6. พักเที่ยงวิมลเดินมาหาวิชชุดาอย่างรีบร้อน พร้อมทั้งบอกว่า เงินที่แม่ให้มาใช้ในโรงเรียนเมื่อเช้า 20 บาท หายไป ถ้านักเรียนเป็นวิชชุดา นักเรียนจะอย่างไร
- พาวิมลไปแจ้งครู ให้ครูช่วยประกาศหาเงินให้
 - แนะนำให้วิมลไปหาหัวหน้าชั้น เพื่อจะได้พาไปพบครู
 - แนะนำให้วิมลไปบอกเพื่อนคนอื่นเพราะตนจะไปห้องสมุด
7. หลังเลิกเรียนศิริณาเดินผ่านมาเห็นพัฒนาพงษ์เพื่อนร่วมชั้นเรียนนั่งอยู่ และที่เท้ามีบาดแผลลึก เพราะพัฒนาพงษ์เดินไปเหยียบเศษแก้ว ถ้านักเรียนเป็นศิริณา นักเรียนจะอย่างไร
- ถามพัฒนาพงษ์ว่าเป็นอะไรมากหรือเปล่า
 - มองพัฒนาพงษ์แล้วเดินผ่านไปเพราะคิดว่า สักพักคงมีคนมาช่วย
 - รีบพาพัฒนาพงษ์ไปห้องพยาบาลทันที
8. วันนี่วิชาการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ครูให้เตรียมอุปกรณ์ประกอบอาหารมาเป็นกลุ่ม กลุ่มของเจนจิราลีมักกระเทียมมา วิไลจึงอาสาไปขอกระเทียมจากกลุ่มน้ำผึ้งเพื่อนที่สนิทกัน ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมกลุ่มกับน้ำผึ้งนักเรียนจะอย่างไร
- บอกให้วิไลไปขอกลุ่มอื่นเพราะเกรงว่าจะไม่พอใช้
 - บอกให้วิไลไปนำผักอย่างอื่นมาแลก
 - เสนอให้เพื่อน ๆ แบ่งให้วิไล เพราะกลุ่มเรานำกระเทียมมาเยอะ
9. วิไลวรรณซื้อขนมมาฝากธิดาเพื่อนสนิทแต่อยู่คนละห้องกัน ถ้านักเรียนเป็นธิดา นักเรียนจะอย่างไร
- นำขนมที่วิไลวรรณให้มาแบ่งเพื่อน ๆ ในห้องรับประทานตอนพักกลางวัน
 - ฝากขนมไว้ที่วิไลวรรณก่อนเลิกเรียนค่อยมารับ เพราะเกรงว่าเพื่อนจะเห็น
 - ชวนแก้วตาเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ มารับประทานขนมด้วยกันตอนพักกลางวัน
10. ชั่วโมงศิลปะ ครูให้นักเรียนนำกระดาษนิตยสารเก่าหรือกระดาษหนังสือพิมพ์มา เพื่อใช้ในการทำภาพปะติด ดวงสรรค์ได้นำนิตยสารเก่าและกระดาษหนังสือพิมพ์มาอย่างละ 2 ฉบับ เพราะที่บ้านมีหนังสือพิมพ์เก่า ในขณะที่เพื่อนบางคนไม่ได้นำมา เนื่องจากที่บ้านไม่มี ถ้านักเรียนเป็นดวงสรรค์ นักเรียนจะอย่างไร
- ถ้าใครมาขอก็จะแบ่งให้
 - ชวนเพื่อนที่ไม่ได้นำอุปกรณ์มา มานั่งทำงานด้วยกัน
 - เก็บอุปกรณ์ไว้ใต้โต๊ะ จะได้ไม่มีใครมาขอแบ่ง

11. ในวิชาภาษาอังกฤษ ครูให้ระบายสีรูปภาพประกอบคำศัพท์ แก้วตาไม่ได้นำสีมา ในขณะที่ จันท์จิราเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ แก้วตามีดินสอสีกล่องใหญ่ ถ้านักเรียนเป็นจันท์จิรานักเรียนจะ แบ่งสีให้แก้วตาใช้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่แบ่งให้ใช้ แต่แนะนำให้แก้วตาไปขอยืมครู เพราะตนก็ต้องใช้เหมือนกัน
 - แบ่งให้ใช้ เพราะอยากให้แก้วตาทำงานส่งอย่างสบายใจ
 - แบ่งให้ใช้ เพราะดวงตาก็เคยแบ่งขนมให้เรารับประทาน
12. ในช่วงโมงศิลปะวันนี้ ครูจะสอนการปั้นตุ๊กตาจากแป้งขนมปัง ดังนั้นครูจึงสั่งให้นักเรียน เตรียมแป้งขนมปังมาจากบ้าน น้ำฝนซึ่งมีฐานะทางบ้านยากจนจึงไม่มีเงินซื้อแป้งขนมปัง และไม่ได้นำมาในวันนี้ ส่วนณัฐการ์เตรียมแป้งขนมปังมาหลายถุง ถ้านักเรียนเป็นณัฐการ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- แบ่งแป้งขนมปังให้น้ำฝนใช้ด้วย
 - แบ่งแป้งขนมปังให้น้ำฝนส่วนหนึ่ง แล้วบอกให้ไปขอจากเพื่อนคนอื่นอีก
 - ให้น้ำฝนไปขอจากเพื่อนคนอื่น
13. เมื่อวานในช่วงโมงภาษาไทย ครูสั่งการบ้านให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะ แล้วให้ทุกคนนำ หนังสือภาษาไทยมาในวันรุ่งขึ้นแต่ฤชดาไม่มาเรียน จึงไม่ทราบว่าการบ้าน และวันนี้ ฤชดาไม่ได้นำหนังสือภาษาไทยมาโรงเรียน จุฑามาศเพื่อนร่วมชั้นของฤชดา อ่านทำนอง เสนาะหลายรอบจนจำเนื้อหาได้แล้ว ถ้านักเรียนเป็นจุฑามาศ นักเรียนจะให้ฤชดาเยี่ยม หนังสือภาษาไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ให้เยี่ยม เพราะฤชดาไม่มีหนังสือ แต่บอกให้ฤชดารีบนำมาคืน
 - ไม่ให้เยี่ยม เพราะตนเองต้องใช้เหมือนกัน
 - ให้เยี่ยม เพราะเกรงว่าฤชดาจะถูกครูหักคะแนน
14. วันนี้ช่วงเช้า ครูพานักเรียนไปทัศนศึกษาที่เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ สุทธิดาจึง เตรียมขนมขบเคี้ยวพร้อมทั้งน้ำผลไม้ไปหลายกระป๋อง พอไปถึงครูให้นักเรียนจับสลากจับคู่ กับเพื่อน สุทธิดา จึงได้คู่กับพวงผกา เพื่อนร่วมชั้นที่ไม่สนิทกันและมีฐานะทางบ้านยากจน จึงไม่ได้เตรียมขนมมา ถ้านักเรียนเป็นฤชดา นักเรียนจะแบ่งขนมให้พวงผการับประทาน ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- แบ่งขนมให้พวงผการับประทานด้วย เพราะยังไงก็เป็นเพื่อนกัน
 - ไม่แบ่งขนมให้พวงผกา เพราะพวงผกาไม่ใช่เพื่อนที่สนิทกัน
 - แบ่งขนมให้พวงผการับประทานด้วย เพราะพวงผกาจะได้ซาบซึ้งในน้ำใจของตน

15. คมสันต์เป็นนักเรียนที่เรียนดี จึงได้รับขนมห่อใหญ่เป็นของรางวัลในการคิดเลขเร็วจากชมรมคณิตศาสตร์ในตอนพักเที่ยง ถ้านักเรียนเป็นคมสันต์นักเรียนจะอย่างไร
- แบ่งให้เฉพาะเพื่อนผู้ชายรับประทาน เพราะถ้าให้เพื่อนผู้หญิงกลัวจะถูกเพื่อนล้อ
 - นำขนมที่ได้รับมาแบ่งเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนทุกคนรับประทานด้วยกัน
 - ฝากขนมไว้กับครูที่ชมรมคณิตศาสตร์ ตอนเลิกเรียนค่อยมารับขนมคืน
16. จีรวรรณเป็นนักเรียนที่เอาใจใส่กับการเรียน ในการสอบวิชาภาษาอังกฤษครั้งนี้ จีรวรรณสอบได้คะแนนไม่ดีเท่าที่ควร จึงเกรงว่าแม่จะตำหนิ จีรวรรณจึงนำเรื่องดังกล่าวมาเล่าให้กนกพรฟัง ถ้านักเรียนเป็นกนกพร นักเรียนจะอย่างไร
- บอกให้จีรวรรณไปปรึกษาคนอื่น เพราะตนเองก็กำลังกลุ้มใจเหมือนกัน
 - บอกให้จีรวรรณทำใจยอมรับความจริง แล้วบอกแม่ตามตรง
 - แนะนำจีรวรรณว่าควรบอกแม่ตามตรง และให้อธิบายกับแม่ว่าคราวต่อไปจะพยายามให้มากกว่านี้ แม่คงจะเข้าใจ
17. ปรียานุชถูกครูตำหนิเรื่องที่เธออ่านประโยคภาษาอังกฤษไม่ได้ขณะเรียนชั่วโมงภาษาอังกฤษ ตอนพักกลางวันปรียานุชจึงมานั่งอยู่หน้าห้องสมุดและไม่ไปรับประทานอาหารกลางวัน ศิริินภาเพื่อนร่วมชั้นเดินผ่านมาเห็นเข้า ถ้านักเรียนเป็นศิริินภา นักเรียนจะอย่างไร
- เดินผ่านไป ทำที่เป็นมองไม่เห็น
 - เข้าไปชวนปรียานุชไปทานข้าว พร้อมทั้งพูดว่าตนเองก็อ่านไม่ได้เหมือนกัน และชวนให้มาฝึกอ่านด้วยกัน
 - เดินผ่านหน้าปรียานุช ถ้าปรียานุชเรียกก็จะหยุดคุยด้วย
18. ภาณุพงษ์ไม่ช่วยสอนการบ้านน้องเมือวาน จึงถูกแม่หักเงินค่าขนม ภาณุพงษ์จึงน้อยใจว่าแม่รักน้องมากกว่าตนเอง ในตอนพักกลางวันเขาจึงมานั่งที่ใต้ต้นไม้คนเดียว เกรียงศักดิ์เพื่อนสนิทเดินผ่านมาเห็น ถ้านักเรียนเป็นเกรียงศักดิ์ นักเรียนจะอย่างไร
- บอกภาณุพงษ์ว่า ที่แม่ทำไปอาจจะกำลังโมโห และแม่คงอยากให้เรารักน้อง และช่วยดูแลน้องเพราะเห็นว่าเราโตแล้ว
 - บอกภาณุพงษ์ว่าอย่าคิดมาก เพราะตนเองก็ถูกแม่ทำโทษบ่อย ๆ
 - บอกภาณุพงษ์ว่าอย่าเพิ่งเล่าตอนนี้เลย ไปเล่นก่อนดีกว่า

19. ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ครูให้นักเรียนช่วยกันทำโจทย์บนกระดาน โดยให้นักเรียนออกมาแสดงวิธีทำหน้าชั้น จิราวดีจึงอาสาออกไปทำโจทย์ข้อที่ 1 แต่จิราวดีทำผิด จึงทำให้เพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียนหัวเราะ สุภาวดีเป็นเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ จิราวดี ถ้านักเรียนเป็นสุภาวดี นักเรียนจะทำอะไร
- นั่งเฉย ไม่กลั่มองจิราวดี กลัวว่าเพื่อนจะอาย
 - บอกจิราวดีว่าไม่เป็นไรหรอก เราก็เห็นว่าคำตอบจะเป็นแบบที่เธอทำเหมือนกัน
 - บอกจิราวดีว่า คราวหน้าคราวหลังถ้าทำไม่เป็นก็ไม่ควรออกไปทำหน้าชั้น
20. วันนี้วิชาสังคม ครูให้นักเรียนเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้ารายงาน คณิศลิมสมุดมาจากห้องเรียน จึงกลับไปเอา และเห็นว่าพงศกรเพื่อนร่วมชั้นเรียนยังอยู่ในห้อง ถ้านักเรียนเป็นคณิศ นักเรียนจะทำอะไร
- ถามพงศกรว่าทำไมไม่ไปห้องสมุด มีเรื่องอะไรหรือเปล่า เล่าให้เราฟังก็ได้นะ
 - บอกให้พงศกรรีบไปห้องสมุด เพราะครูจะเช็คชื่อ
 - รีบหยิบสมุด แล้วรีบออกไป เพราะเกรงว่าจะทำงานไม่ทัน
21. รัตนาเป็นเพื่อนสนิทกับสุนทรีย์ แต่วันนี้ทั้งคู่โกรธและไม่คุยกัน รัตนาเสียใจจึงร้องไห้ ปรับทุกข์กับสุทธิดา ถ้านักเรียนเป็นสุทธิดา นักเรียนจะทำอะไร
- บอกให้ไปปรึกษาคนอื่น เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของเรา
 - รับฟังและคิดว่าการทะเลาะกันเป็นเรื่องปกติ
 - รับฟังและปลอบใจรัตนา พร้อมทั้งแนะนำให้คืนดีกับสุนทรีย์
22. หลังเลิกซ้อมฟุตบอลวิเชียรเดินผ่านห้องพักครู วิเชียรจึงได้ยินเสียงครูเกรียงไกรกำลังตำหนิ มานพ เนื่องจากขาดซ้อมฟุตบอลในวันนี้ วิเชียรเห็นมานพเดินน้ำตาคลอมาเก็บของในห้อง ถ้านักเรียนเป็นวิเชียรนักเรียนจะทำอะไร
- ทำเป็นไม่รู้เรื่อง เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของเรา
 - ยิ้มให้มานพ แล้วเดินไป
 - เอามือแตะไหล่มานพเบา ๆ แล้วพูดปลอบใจ

23. พิยะดาถูกเลือกให้เป็นคนร่ำอวยพรในงานพิธีสงฆ์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น และครูนัดซ้อมรำหลังเลิกเรียนทุกวัน เมื่อพิยะดานำเรื่องนี้ไปบอกแม่ แม่พิยะดาไม่ยอมให้พิยะดาอยู่ซ้อมตอนเย็น เพราะที่ไม่มีใครช่วยทำงาน พิยะดากลุ่มใจมากเพราะเธออยากแสดง แต่ก็ไม่ยอมขัดใจแม่ จึงนำเรื่องดังกล่าวมาปรึกษาอริจรา ถ้านักเรียนเป็นอริจรา นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับฟังเพราะเป็นหน้าที่ของเพื่อน
 - รับฟังเพราะอยากให้พิยะดาสบายใจ และแนะนำให้พิยะดาไปปรึกษาครูเพื่อแก้ปัญหา
 - รับฟังเพราะไม่รู้จะเลียงยังไง
24. อำนาจมีฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี เขาจึงต้องไปช่วยแม่ขายของหลังเลิกเรียนทั้ง ๆ ที่เขาก็อยากไปเล่นกับเพื่อน ๆ บ้าง เพราะพี่ชายไม่มาช่วยงาน เขาแต่ซ้อมกีฬาแม่ก็ไม่ว่าพี่ชาย อำนาจจึงเกิดความน้อยใจ จึงนำเรื่องดังกล่าวมาเล่าให้พงศกรฟัง ถ้านักเรียนเป็นพงศกร นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับฟังแต่ไม่พูดอะไร
 - รับฟังและพูดให้กำลังใจว่าอำนาจเป็นคนดี ที่ช่วยพ่อแม่ทำงาน
 - เอามือแตะไหล่เพื่อนเบา ๆ แล้วบอกว่าเป็นเรื่องธรรมดา
25. เพื่อนของนักเรียนกำลังเศร้า เพราะแม่จะให้ย้ายโรงเรียน ไปเรียนต่างจังหวัดนักเรียนจะพูดกับเพื่อนของนักเรียนว่าอย่างไร
- พูดว่า “พวกเราจะคิดถึงเธอ แล้วก็โทรศัพท์หาเธอบ่อย ๆ นะ”
 - พูดว่า “พอมีเพื่อนใหม่เธอก็จะลืมพวกเรา”
 - พูดว่า “อย่าเศร้าไปเลย ถ้าเธอว่างก็กลับมาเยี่ยมพวกเราสิ”
26. ทรงพลกำลังนั่งซึมอยู่ในห้องคนเดียวเพราะพ่อของเขาป่วย ต้องได้รับการผ่าตัด เกศรินซึ่งเป็นหัวหน้าห้องรู้เรื่องนี้เป็นอย่างดี เดินผ่านมาและเห็นว่าทรงพลกำลังร้องไห้ ถ้านักเรียนเป็นเกศริน นักเรียนจะพูดกับทรงพลว่าอย่างไร
- พูดว่า “น่าสงสารพ่อเธอนะ ท่านคงจะเจ็บมากเลย”
 - พูดว่า “จะมานั่งเศร้าทำไมกันถึงยังงั้นเธอก็ทำอะไรไม่ได้หรอก”
 - พูดว่า “ทำใจให้สบายนะ พ่อเธอผ่าตัดแล้วอาการคงจะดีขึ้นเรื่อย ๆ”

27. วิมลเสียใจที่ถูกศักดิ์ชัยเพื่อนร่วมห้องล้อเลียนเรื่องที่เขาถูกครูตำหนิเพราะท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่หน้าชั้นไม่ได้ ในช่วงโมงภาษาอังกฤษ วิมลจึงมานั่งใต้ต้นไม้คนเดียว ศิริวรรณเพื่อนร่วมห้องเดินผ่านมาเห็นจึงเดินเข้าไปหาวิมล ถ้านักเรียนเป็นศิริวรรณ นักเรียนจะพูดกับวิมลว่าอย่างไร
- พูดว่า “มานั่งทำอะไรตรงนี้ ไปเล่นกันดีกว่า”
 - พูดว่า “ใจเสาะจังเพื่อนล้อก็ไม่ได้”
 - พูดว่า “เสียใจเรื่องศักดิ์ชัยเหรอ อย่าคิดมากเลย คนเราไม่ได้เก่งไปซะทุกอย่างหรอก”
28. แก้วตามานั่งใต้ต้นไม้คนเดียว เพราะน้อยใจที่แม่ไม่ให้ไปเชียงใหม่ด้วย กุลธิดาเพื่อนร่วมชั้นเดินผ่านมาเห็น ถ้านักเรียนเป็นกุลธิดา นักเรียนจะอย่างไร
- เดินเข้าไปหาแล้วถามว่ามีเรื่องอะไรไม่สบายใจหรือเปล่า
 - เดินผ่านช้า ๆ เพื่อให้แก้วตาเรียก
 - แกล้งมองไม่เห็นแล้วรีบเดินไป
29. ธิดากลุ่มใจเรื่องที่เธอสอบวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนไม่ดีจึงถูกแม่ตำหนิ และแม่บอกว่าถ้าไม่ตั้งใจเรียน จะให้เลิกเป็นนักกีฬาโอลิมปิกของโรงเรียน แต่ธิดาชอบการเป็นนักกีฬามาก จึงกลัวว่าแม่จะทำอย่างที่พูด ธิดาจึงนำเรื่องดังกล่าวมาปรึกษาดวงใจ ถ้านักเรียนเป็นดวงใจนักเรียนจะอย่างไร
- นั่งฟังธิดาเล่า แล้วพูดว่า “เรื่องแค่นี้ คิดมากไปได้”
 - เอามือแตะไหล่ธิดาเบา ๆ แล้วพูดว่า “แม่คงพูดไปเพราะความโกรธ เราว่าเธอเก่งนะ บางคนไม่ได้เป็นนักกีฬาอย่างเธอ แต่สอบได้คะแนนน้อยกว่าเธอเสียอีก”
 - นั่งฟังธิดาพูด เพราะยังงี้ก็เพื่อนกัน
30. อรวรรณกับทัศนีย์เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน หลังสอบวิชาภาษาอังกฤษ ปรากฏว่าอรวรรณสอบตก ในตอนเย็นขณะที่ทัศนีย์กำลังเดินกลับบ้านก็มาพบอรวรรณนั่งร้องไห้อยู่คนเดียว ถ้านักเรียนเป็นทัศนีย์ นักเรียนจะอย่างไร
- เข้าไปนั่งเป็นเพื่อนอรวรรณ เพราะคิดว่าอรวรรณคงต้องการเพื่อนคุย
 - เข้าไปสอบถามว่าจะให้ช่วยอะไรบ้าง
 - เดินผ่านไป เพราะกลัวว่าอรวรรณจะอาย

รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

1. แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการแสดงความเอื้อเฟื้อ ได้แก่
 - 1.1 การช่วยเหลือ ได้แก่ ข้อ 1,2,3,4,5,6 และ 7
 - 1.2 การแบ่งปัน ได้แก่ ข้อ 8,9,10,11,12,13,14 และ 15
2. ด้านการแสดงความเห็นใจ ได้แก่
 - 2.1 การพูดให้เพื่อนสบายใจ ได้แก่ ข้อ 16,17,18,19 และ 20
 - 2.2 การรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ได้แก่ ข้อ 21,22,23,24 และ 25
 - 2.3 การพูดให้กำลังใจเพื่อน ได้แก่ ข้อ 26,27,28,29, และ 30

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

ข้อ	ก	ข	ค
1	1	0	2
2	2	0	1
3	0	2	1
4	0	1	2
5	1	2	0
6	2	1	0
7	1	0	2
8	0	1	2
9	2	0	1
10	1	0	2
11	0	2	1
12	2	1	0
13	1	0	2
14	2	0	1
15	1	2	0

ข้อ	ก	ข	ค
16	0	1	2
17	0	2	1
18	2	1	0
19	1	2	0
20	2	1	0
21	0	1	2
22	1	2	0
23	0	2	1
24	0	1	2
25	2	1	0
26	2	0	1
27	1	0	2
28	0	1	2
29	1	2	0
30	2	1	0

ภาคผนวก ข

- โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
- รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้
1 50 นาที 20 มิ.ย. 50	การปฐมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ วิธีการบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน 3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของการแสดงออกถึงความมีน้ำใจ 	เกม
2 50 นาที (บทบาทสมมติ) 22 มิ.ย. 50	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการช่วยเหลือ : โดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลดีของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ 	บทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ”

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3 50 นาที 25 มิ.ย. 50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการ ช่วยเหลือ : โดยการให้ ความช่วยเหลือเพื่อน ด้วยความเต็มใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนเข้าใจ และเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจด้านการ ช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อน ประสบกับความเดือดร้อน 2. ให้นักเรียนตระหนักถึงผลดี ของการแสดงความ ช่วยเหลือผู้อื่น 3. ให้นักเรียนแสดงความมี น้ำใจต่อผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสม 	อภิปรายกลุ่ม
4 50 นาที 27 มิ.ย.50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการ แบ่งปัน : โดยการ แบ่งปัน สิ่งของให้เพื่อนด้วย ความเต็มใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและ เห็นความสำคัญของการ แสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้านการแบ่งปันสิ่งของให้ เพื่อนด้วยความเต็มใจ 2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบ แนวทางการเข้าใจตนเองใน การแสดงความมีน้ำใจต่อ เพื่อนด้านการแบ่งปัน สิ่งของให้เพื่อนด้วยความ เต็มใจ 	กรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน”
5 50 นาที 29 มิ.ย.50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการ แบ่งปัน : โดยการ แบ่งปัน สิ่งของ ให้เพื่อน ตามกำลังของ ตนด้วยความเต็มใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการไม่เห็น แก่ตัว และรู้จักการแบ่งปัน สิ่งของให้เพื่อน 2. ให้นักเรียนรู้สึกพอใจในการ กระทำที่แสดงถึงความมี น้ำใจต่อเพื่อนด้านการ แบ่งปัน 	เกม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6 50 นาที 2 ก.ค.50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการพูดให้ เพื่อนสบายใจ : เมื่อ เพื่อนมีเรื่องกังวลใจ เกี่ยวกับการเรียนและ การปรับตัว	<ol style="list-style-type: none"> 3. ให้นักเรียนรู้จักเสียสละเพื่อ ประโยชน์ของผู้อื่น 4. ให้นักเรียนรู้จักให้ความ ร่วมมือกับผู้อื่น 5. ให้นักเรียนรู้จักการเคารพ กติกามารยาทในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจ ในการ พูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อ เพื่อนมีเรื่องกังวลใจ เกี่ยวกับการเรียนและการ ปรับตัว 2. ให้นักเรียนได้ทราบ ประโยชน์ของการแสดง ความมีน้ำใจด้านการแสดง ความเห็นใจโดยการพูดให้ เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมี เรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับการ เรียนและการปรับตัว 	<p>บทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ”</p>
7 50 นาที 4 ก.ค. 50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการพูดให้ เพื่อนสบาย ใจ : เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ เกี่ยวกับสุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้าน การพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ 2. ให้นักเรียนตระหนักถึงผลดี ของการแสดงความมีน้ำใจ ด้านการพูดให้เพื่อนสบาย ใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ เกี่ยวกับสุขภาพ 	<p>เกม</p>

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8 50 นาที 6 ก.ค. 50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการรับฟัง เพื่อนด้วยความเต็มใจ: โดยการรับฟังเพื่อนเมื่อ เพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว	<p>3. ให้นักเรียนสามารถนำคำ ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ มา แต่งประโยคที่เกี่ยวกับการ แสดงความมีน้ำใจด้านการ พูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อ เพื่อนมีเรื่องกังวลใจ เกี่ยวกับสุขภาพ</p> <p>1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจในการรับฟัง เพื่อนด้วยความเต็มใจ เมื่อ เพื่อนมีความวิตกกังวล เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว</p> <p>2. ให้นักเรียนได้ทราบ ประโยชน์ของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อน โดย การรับฟังเพื่อนด้วยความ เต็มใจ เมื่อเพื่อนมีความ วิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่อง ส่วนตัว</p>	<p>บทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ”</p>
9 50 นาที 9 ก.ค. 50	การแสดงความมีน้ำใจ ต่อเพื่อนด้านการรับฟัง เพื่อนด้วยความเต็ม ใจ : เมื่อ เพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ มาเล่าให้ฟัง	<p>1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ในการรับฟังเพื่อนด้วย ความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมี เรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง</p>	<p>เกม</p>

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10 50 นาที 11 ก.ค. 50	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดง ความเห็นใจในการพูดให้กำลังใจเพื่อน : พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับครอบครัว (พ่อ แม่ทะเลาะกัน)	2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ในการรับฟังเพื่อนด้วย ความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมี เรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและ เห็นความสำคัญของการ แสดงความมีน้ำใจ ด้านการ แสดงความเห็นใจ ในการ พูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อ เพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง 2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบ ประโยชน์ของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้าน การแสดงความเห็นใจใน การพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อ เพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง	กรณีตัวอย่างเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่กับคนเดียว”
11 50 นาที 13 ก.ค. 50	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้ กำลังใจเพื่อน : พูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับเรื่อง การเรียน	1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็น ความสำคัญของการแสดง ความมีน้ำใจ ด้านการแสดง ความเห็นใจ ในการพูดให้ กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อน ท้อแท้ผิดหวังเกี่ยวกับการ เรียน	เกม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12 50 นาที 16 ก.ค. 50	ปัจฉิมนิเทศ : การสรุป การเรียนรู้ที่ได้จากการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อ พัฒนาการแสดงความมี น้ำใจต่อเพื่อนถึง ประโยชน์และ ข้อเสนอแนะ	<p>2. ให้นักเรียนได้ทราบ ประโยชน์ของการแสดง ความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้าน การแสดงความคิดเห็นใน การพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อ เพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง เกี่ยวกับการเรียน</p> <p>3. ให้นักเรียนเกิดความ สนุกสนานในการทำ กิจกรรม</p> <p>1. ให้นักเรียนตระหนักและ เห็นความสำคัญของการ แสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และผู้อื่นในด้านต่างๆ</p> <p>2. ให้นักเรียนได้แสดงความ คิดเห็น ความรู้สึก เกี่ยวกับ การเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมี น้ำใจต่อเพื่อน</p> <p>3. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้า ร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อ พัฒนาการแสดงความมี น้ำใจต่อเพื่อน</p> <p>4. ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อ การแสดงความมีน้ำใจ แล้ว นำความรู้มาพัฒนาตนเอง ในการปฏิบัติตนในสังคมได้ อย่างเหมาะสม</p>	อภิปรายกลุ่ม

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมรวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เทคนิคที่ใช้
1	ปฐมนิเทศ	เกม
2	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือ : โดยการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	บทบาทสมมติ
3	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือ : โดยการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	อภิปรายกลุ่ม
4	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการแบ่งปัน : โดยการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ	กรณีตัวอย่าง
5	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการแบ่งปัน : โดยการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ	เกม
6	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ : โดยการพูดให้เพื่อนสบายใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัว	บทบาทสมมติ
7	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ : โดยการพูดให้เพื่อนสบายใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพ	เกม
8	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ : โดยการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจเมื่อเพื่อนเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว (ทะเลาะกับเพื่อนคนอื่น)	บทบาทสมมติ
9	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ : โดยการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง	เกม
10	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อน : โดยการพูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนรู้สึกท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับครอบครัว (พ่อแม่ทะเลาะกัน)	กรณีตัวอย่าง
11	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อน : โดยการพูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนรู้สึกท้อแท้ใจ เกี่ยวกับการเรียน	เกม
12	ปัจฉิมนิเทศ : สรุปการเรียนรู้ที่ได้จากโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ประโยชน์ และข้อเสนอแนะ	อภิปรายกลุ่ม

หมายเหตุ กิจกรรมแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร

ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง	ปฐมนิเทศ : การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
ชื่อกิจกรรม	ตามหาหัวใจ
แนวคิด	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน ในครั้งนี้ เป็นการชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการแสดงความมีน้ำใจ ความเมตตา กรุณา ชื่นชมบุคคลที่แสดงความมีน้ำใจต่อบุคคลที่อื่นกำลังประสบกับความ เดือดร้อน ทั้งทางด้านร่างกายและ จิตใจมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนมีความ รับผิดชอบ สามารถแสดงออกถึงความมีน้ำใจทั้งทางด้าน การช่วยเหลือ การ แบ่งปัน และการแสดงความเห็นใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์แก่บุคคลใน สังคม การแสดงความมีน้ำใจต่อบุคคลอื่นนั้น เป็นคุณสมบัติที่ดีที่จะติดตัว นักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ตลอดไป
จุดมุ่งหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างนักเรียนที่ เข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อ พัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน 3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของการแสดงออกถึงความมี น้ำใจ
เทคนิคที่ใช้	เกม
ขนาดของกลุ่ม	15 คน
เวลาที่ใช้	50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษแข็งสีชมพูตัดเป็นรูปหัวใจขนาดประมาณ 15 x 15 เซนติเมตร จำนวน 15 แผ่น 2. ปากกาเมจิกหัวกลมสีดำ จำนวน 1 ด้าม 3. กระดาษสีขาวขนาด ครึ่ง A 4 จำนวน 15 แผ่น 4. ปากกาลูกลื่น จำนวน 15 ด้าม

5. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้เกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียนและแนะนำตนเอง

ขั้นที่ 2. ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยกันด้วยการร่วมกิจกรรม “ตามหาหัวใจ” โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเล่น คือนักเรียนแต่ละคนจะได้รับกระดาษแข็งรูปหัวใจคนละครึ่งดวง จากนั้นผู้วิจัยจะให้สัญญาณโดยการเป่านกหวีด เพื่อให้นักเรียนนำหัวใจไปประกอบกับเพื่อนให้ได้รูปหัวใจที่สมบูรณ์

2.3 เมื่อพบคู่ของตนเองแล้วให้นักเรียนนั่งลง จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษขนาดครึ่ง A4 และดินสอ เพื่อให้นักเรียนผลัดกันซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น งานอดิเรก อุปนิสัย สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นต้น

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนเองเพื่อให้ นักเรียนในกลุ่ม ได้รู้จักกันทุกคน

ขั้นที่ 3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรม “ตามหาหัวใจ” ดังนี้

3.1 ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม “ตามหาหัวใจ”

3.2 ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม “ตามหาหัวใจ”

ขั้นที่ 4. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะของการแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่น

4.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ และบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนในครั้งนี้

4.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้ว โดยให้นักเรียนยกมือขึ้นถามทีละคน และในขณะที่เพื่อนพูด ก็ให้เกียรติเพื่อนด้วยการตั้งใจฟัง และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ชั้นประเมินผล

เกณฑ์ในการประเมินผลของผู้วิจัยมีดังนี้

- 5.1 สังเกตจากความสนใจและการให้ความร่วมมือในขณะร่วมกิจกรรม
- 5.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรู้สึกตื่นตัวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี
2. ในช่วงแรกของกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกเขินอาย เพราะเพื่อนร่วมกิจกรรมกลุ่มมาจากคนละชั้นเรียน ผู้วิจัยพยายามสร้างความคุ้นเคยทั้งระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน พอนักเรียนคุ้นเคยกันกิจกรรมก็ดำเนินไปอย่างราบรื่น
3. นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมก็ให้ความสนใจ บางคนจึงเข้ามาดูในห้อง บางคนก็ดูที่ประตู ผู้วิจัยจึงพยายามทำความเข้าใจกับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมว่า เพื่อน ๆ น้อง ๆ สนใจในกิจกรรมก็เป็นการดี ขอให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่

ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการช่วยเหลือ : โดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ

ชื่อกิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ”

แนวคิด การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการช่วยเหลือเพื่อนนั้น นักเรียนสามารถทำได้ง่าย เพราะเมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนกำลังประสบกับความเดือดร้อน หรือต้องการความช่วยเหลือ นักเรียนสามารถแสดงความมีน้ำใจโดยการอาสาเข้าไปช่วยเหลือได้ทันที ไม่ว่าเพื่อนของนักเรียนจะเอ่ยปากขอความช่วยเหลือหรือไม่ก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันการช่วยเหลือเพื่อนนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของตนเอง และไม่ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อนด้วย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลดีของการแสดงความมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ

เทคนิคที่ใช้ บทบาทสมมติ

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ประกอบฉาก ได้แก่ ลูกฟุตบอล 1 ลูก กระเป๋านักเรียน 2 ใบ สมุด 2 เล่ม หนังสือ 2 เล่ม
2. นกหวีด
3. เอกสารบทบาทเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” จำนวน 1 แผ่น

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ บทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการแสดงความมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือ ผู้อื่น ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร
- 2.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” ให้นักเรียนฟัง
- 2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” ให้ผู้แสดงแต่ละ

คนอ่าน และเตรียมตัวแสดง

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่

2.5 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทสมมติที่ได้รับ และเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่ม

แสดงบทบาทของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” ปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ประสพการณ์เกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมและบทบาทที่แต่ละคนแสดงโดยไม่เห็นว่าแสดงดีหรือไม่

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อน ในบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ”

3.3 ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ประกอบเช่น การให้คำแนะนำ การเสริมแรงทางสังคม คือ การพูดชมเชย การฝึกซ้อมพฤติกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นและสรุปประโยชน์ที่ได้รับ จากบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ” แล้วสรุปเป็นแนวทาง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้านการช่วยเหลือเพื่อน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียน

5.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปของ

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. นักเรียนที่ได้รับบทบาทในการแสดงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
2. นักเรียนส่วนใหญ่อยากเป็นผู้แสดง แต่เนื่องจากบทบาทมีไม่พอ ผู้วิจัยจึงให้ช่วยกันจัดสถานที่ และตกลงกันว่าครั้งต่อไปจะเปลี่ยนตัวผู้แสดงไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน ซึ่งนักเรียนทุกคนก็เห็นด้วย
3. ในการจัดกิจกรรมสิ่งที่ผู้วิจัยขาดไม่ได้คือ การให้การเสริมแรงทางบวก ไม่ว่าจะเป็นการพูดชมเชย การสัมผัสโดยการเอามือแตะไหล่ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย
4. ในการแสดงบทบาทสมมติ ผู้วิจัยไม่ควรเน้นว่านักเรียนแสดงดีหรือไม่ เพราะจะทำให้นักเรียนรู้สึกเกรง ประหม่า และหมดสนุก โดยให้เน้นไปที่เนื้อหาที่ต้องการพัฒนามากกว่าการแสดง

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อนเจ็บเราก็บีบ”

เช้าวันหนึ่ง ณ สนามฟุตบอลบริเวณหน้าเสาธง โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ ศักดิ์ชัย เดินเข้ามาในบริเวณโรงเรียนเห็นสุเมธกำลังเล่นฟุตบอลอยู่กับเพื่อนคนอื่นๆ และสุเมธก็เรียกให้ศักดิ์ชัยมาเล่นฟุตบอลด้วยกัน ศักดิ์ชัยจึงตอบไปว่า ตนขอไปส่งการบ้านก่อน เสร็จแล้วจะรีบลงมาเล่นฟุตบอลด้วย ดังนั้นศักดิ์ชัย จึงวิ่งจากสนามขึ้นไปเก็บของบนชั้นเรียน และวิ่งเข้าไปส่งการบ้านบนโต๊ะครูอุษา ครูอุษาจึงเตือนว่าไม่ควรวิ่ง เพราะอาจหกล้มหรือเกิดอุบัติเหตุได้ ศักดิ์ชัยรับคำ และเดินออกมาจากห้องพักครูอย่างนอบน้อม แต่พลั้บตาครูอุษา ศักดิ์ชัยอยากเล่นฟุตบอลกับเพื่อนมากจึงวิ่งลงบันได และทันใดนั้นเอง ศักดิ์ชัยก็สะดุดขาตนเอง ทำให้ศักดิ์ชัยตกบันไดลงมา และข้อเท้าแพลง ศักดิ์ชัยเจ็บมากเดินไม่ไหว และในขณะนั้นเอง ภมรเพื่อนร่วมชั้นเดินผ่านมาเห็นจึงเข้าไปช่วยพยุงศักดิ์ชัยไปหาครูอุษา เพื่อทายาบรรเทาปวด และที่สนามสุเมธเห็นว่าศักดิ์ชัยมานานเกินไป จึงมาตามและพบว่า ศักดิ์ชัยข้อเท้าแพลงจึงเข้าไปถามเพื่อนด้วยความเป็นห่วง

จากเหตุการณ์วันนั้นศักดิ์ชัยก็ลาพักการเรียนไป 2 วัน และในตอนเช้าของวันต่อมา ศักดิ์ชัยเดินเข้ามาในโรงเรียน พร้อมทั้งถือถุงอุปกรณ์การเรียนวิชาศิลปะใบใหญ่ ซาลิสาเพื่อนร่วมชั้นเดินผ่านมาเห็นจึง จึงเดินเข้าไปทักและถามอาการ พร้อมทั้งช่วยศักดิ์ชัยถือของ และพยุงศักดิ์ชัยขึ้นชั้นเรียน และบอกศักดิ์ชัยว่า ถ้ามีอะไรให้ช่วยก็บอกได้ตนเต็มใจช่วยเพราะเราเป็นเพื่อนกัน

ภายในห้องเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ครูอุษาให้ภมรและซาลิสายืนหน้าห้อง และให้เพื่อนๆ ปรบมือให้ทั้งสองคน ในการเป็นคนมีน้ำใจต่อเพื่อน และให้ทุกคนปรบมือให้ตัวเองที่ช่วยกันดูแล ช่วยเหลือศักดิ์ชัยเป็นอย่างดี จนศักดิ์ชัยหายเป็นปกติ ครูอุษาจึงกล่าวชมเชยนักเรียนทุกคนที่เป็นคนดีมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ด้านศักดิ์ชัยก็กล่าวขอบคุณครูอุษาและสัญญาว่าจะเชื่อฟังครู และกล่าวขอบใจเพื่อนๆ ศักดิ์ชัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนๆทุกคน และบอกกับเพื่อน ๆ ว่าตนเองก็จะเป็นคนมีน้ำใจกับเช่นเดียวกับเพื่อน

บทบาทของครูอุษา

สมมติว่าฉันชื่อครูอุษา เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉันให้นักเรียนมาส่งการบ้านที่โต๊ะในตอนเช้า ฉันเตือนศักดิ์ชัยเมื่อเห็นเขาวิ่งเข้ามาส่งการบ้าน เมื่อศักดิ์ชัยประสบอุบัติเหตุฉันก็ช่วยทายาให้ และเตือนให้ระมัดระวัง อย่าวิ่ง เมื่อนักเรียนในชั้นแสดงความมีน้ำใจต่อศักดิ์ชัย โดยการช่วยเหลือศักดิ์ชัยด้วยความเต็มใจ ฉันได้กล่าวชมเชยนักเรียนให้นักเรียนเป็นคนที่แสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีกำลังใจ และฉันก็กล่าวเพิ่มเติมให้นักเรียนเป็นคนที่แสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนและคนรอบข้างเช่นเดียวกัน

บทบาทของศักดิ์ชัย

สมมติว่าฉันชื่อศักดิ์ชัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉันชอบเล่นฟุตบอลมาก และเมื่อสุเมธชวนฉันเล่นฟุตบอลฉันจึงรีบวิ่งโดยไม่รับฟังคำเตือนของครูอุษา จึงเกิดอุบัติเหตุและเท้าแพลง จนต้องหยุดพักการเรียนไป 2 วัน เมื่อฉันเกิดอุบัติเหตุ ฉันได้รับความช่วยเหลือจากครูอุษา ภมร ชาลิสสา และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน ฉันดีใจที่เพื่อนๆ มีน้ำใจช่วยดูแลเอาใจใส่ฉันด้วยความเต็มใจ

บทบาทของภมร

สมมติว่าฉันชื่อภมร เป็นเพื่อนร่วมชั้นของศักดิ์ชัย ฉันเห็นศักดิ์ชัยประสบอุบัติเหตุฉันจึงเข้าไปช่วยด้วยความเต็มใจ ฉันเป็นห่วงศักดิ์ชัยมาก เพราะคิดว่าเขาคงเจ็บมาก และเมื่อครูอุษากล่าวชมเชยในชั้นเรียนเรื่องที่ฉันมีน้ำใจช่วยเหลือศักดิ์ชัย ฉันรู้สึกปลื้มใจมาก ฉันคิดว่าการเป็นคนดีมีน้ำใจเป็นสิ่งที่ดี ฉันจึงบอกกับเพื่อนๆ ว่าจะเป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมชั้น และคนอื่นๆ ที่ฉันพบเจอและเขาต้องการความช่วยเหลือ ตามกำลังความสามารถของฉัน

บทบาทของชาลิสสา

สมมติว่าฉันชื่อชาลิสสา เป็นเพื่อนร่วมชั้นของศักดิ์ชัย ฉันเห็นศักดิ์ชัยเท้าเจ็บ และถือของพะรุงพะรังเดินเข้ามาในโรงเรียน ฉันรู้สึกเห็นใจศักดิ์ชัย จึงเข้าไปช่วยศักดิ์ชัยถือของ และช่วยพยุงศักดิ์ชัยไปที่ชั้นเรียน เมื่อครูอุษากล่าวชมเชยฉันที่หน้าชั้นเรียน ฉันรู้สึกปลื้มใจมาก เพราะที่ฉันช่วยศักดิ์ชัยฉันทำด้วยความเต็มใจ และฉันคิดว่าการเป็นคนดีมีน้ำใจเป็นสิ่งที่ดี ฉันจึงบอกกับเพื่อนๆ ว่าจะเป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนๆ และคนอื่นๆ ตามกำลังความสามารถของฉันตลอดไป

บทบาทของสุเมธ

สมมติว่าฉันชื่อสุเมธ เป็นเพื่อนร่วมชั้นของศักดิ์ชัย ฉันเห็นศักดิ์ชัยในเช้าวันที่เกิดอุบัติเหตุกับศักดิ์ชัย ฉันกำลังเล่นฟุตบอลอยู่กับเพื่อนๆ ฉันเห็นศักดิ์ชัยจึงชวนมาเล่นฟุตบอลด้วยกัน และเมื่อรู้ว่าศักดิ์ชัยประสบกับอุบัติเหตุฉันเป็นห่วงศักดิ์ชัยมาก เวลาอยู่ในชั้นเรียนฉันและเพื่อนๆ จึงช่วยกันดูแลศักดิ์ชัย จนศักดิ์ชัยหายเป็นปกติ ฉันและเพื่อนๆ รู้สึกปลื้มใจมากเมื่อครูอุษากล่าวชมเชยที่ฉันและเพื่อนๆ มีน้ำใจต่อศักดิ์ชัย และฉันคิดว่าการเป็นคนดีมีน้ำใจเป็นสิ่งที่ดี ฉันจึงบอกกับเพื่อนๆ ว่าจะเป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนและคนรอบข้างตลอดไป

ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการช่วยเหลือ : โดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเต็มใจ
ชื่อกิจกรรม	อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับ “เพื่อนที่ข้าพเจ้าอยากช่วยเหลือ”
แนวคิด	การที่นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นควรแสดงออกด้วยความจริงใจ เต็มใจ และไม่มีอคติ เพราะการแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบกับความเดือดร้อนนั้นเป็นการแสดงถึงความมีจิตใจดี และการช่วยเหลือจะต้องเป็นไปตามกำลังความสามารถของตนเอง ไม่ทำให้ตนเองเกิดความเดือดร้อน โดยไม่เลือกว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนรู้จักของนักเรียนหรือไม่ก็ตาม

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ
2. ให้นักเรียนตระหนักถึงผลดีของการแสดงควมช่วยเหลือผู้อื่น
3. ให้นักเรียนแสดงควมมีน้ำใจต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม การจัดอันดับความคิด

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารลักษณะของเพื่อน 5 คน จำนวน 3 แผ่น
2. ใบงาน เรื่อง “เพื่อนที่ข้าพเจ้าอยากช่วยเหลือ” จำนวน 3 แผ่น
3. ปากกาลูกลื่น จำนวน 3 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติ

ในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายคือ ให้นักเรียนนับเลข1-3)
- 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารให้แต่ละกลุ่ม ดังนี้
 - 2.2.1 เอกสารที่อธิบายถึงลักษณะของเพื่อน 5 คนกลุ่มละ 1 แผ่น
 - 2.2.2 ใบงาน เรื่อง “เพื่อนที่ข้าพเจ้าอยากช่วยเหลือ” กลุ่มละ 1 แผ่น

2.3 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้

2.3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเอกสารที่อธิบายถึงลักษณะของเพื่อน 5 คน ที่ผู้วิจัยแจกให้

2.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดอันดับความต้องการในการให้ความช่วยเหลือเพื่อน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.3.3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมานำเสนอแนวความคิดของกลุ่ม

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม
ชั้นที่ 3 ชั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอแนวความคิดของกลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม
“เพื่อนที่ข้าพเจ้าอยากช่วยเหลือ”

3.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนกล่าวแสดงความคิดเห็นในการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตามเอกสารลักษณะของเพื่อนที่ผู้วิจัยแจกให้

ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและผลสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจด้านการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนประสบกับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีอคติกับเพื่อนจะมีลักษณะอย่างไร

ชั้นที่ 5 ชั้นประเมินผล

5.1 สังเกตการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. ในครั้งนี้นักเรียนเริ่มมีความผ่อนคลาย ความประหม่าลดลง และร่วมกิจกรรมได้อย่างเป็นธรรมชาติ

2. ผู้วิจัยควรกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ไม่ผูกขาดกับนักเรียนคนใดคนหนึ่งมากเกินไป

ลักษณะของเพื่อน 5 คน

เมื่อเพื่อนของนักเรียนประสบกับความเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือจากนักเรียน นักเรียนอยากช่วยเหลือเพื่อนคนใดโดยให้นักเรียนศึกษาลักษณะของเพื่อนของนักเรียนดังต่อไปนี้ แล้วตัดสินใจเลือกเพื่อนที่นักเรียนอยากช่วยเหลือ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล และให้นักเรียนเรียงตามลำดับ ดังนี้

- อันดับที่ 1 อยากช่วยเหลือมากที่สุด
- อันดับที่ 2 อยากช่วยเหลือมาก
- อันดับที่ 3 อยากช่วยถ้าไม่มีทางเลือกเลย
- อันดับที่ 4 ไม่อยากให้ความช่วยเหลือ
- อันดับที่ 5 ไม่อยากให้ความช่วยเหลือเลย

ลักษณะของเพื่อนแต่ละคน มีดังนี้

เอก

เอกเป็นนักเรียนที่ตั้งใจเรียนมาก เอาใจใส่การเรียนสม่ำเสมอ ไม่เคยขาดเรียนเลย ฐานะทางบ้านของเอกไม่ค่อยดี หลายครั้งที่เอกไม่ได้เตรียมอุปกรณ์ที่ครูส่งมาโรงเรียน เพราะไม่มีเงินซื้อ เอกเป็นคนเก็บตัวและค่อนข้างขี้อาย ไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกับใคร งานของห้องเอกให้ความร่วมมือดีมาก

พจน์

พจน์เป็นนักเรียนที่ขยันเรียน แต่เรียนไม่ค่อยเก่งการสอบบางครั้งพจน์ลอกเพื่อน การบ้านทำสม่ำเสมอ ฐานะทางบ้านของพจน์ค่อนข้างดี พจน์ใจกว้างชอบซื้อขนมเลี้ยงเพื่อน ๆ พจน์ชอบเล่นกีฬาฟุตบอล บางครั้งชอบคุยเวลาเรียนจนถูกครูดุ พจน์ไม่ชอบให้ใครมาดูถูกเพื่อน งานของห้องให้ความร่วมมือดี

พิมพ์

พิมพ์เป็นนักดนตรีของโรงเรียน ทุกคนในโรงเรียนรู้จักเป็นอย่างดี การเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ไม่เคยสอบตกวิชาใด ไม่เคยลอกเพื่อน และไม่ชอบให้ใครลอก พิมพ์เป็นคนพูดคุยนุกสนาน บางครั้งพูดมากจนมีเรื่องกับห้องอื่น ฐานะทางบ้านของพิมพ์ดีมาก แต่พิมพ์ไม่เคยเลี้ยงใคร เพราะจะเอาเงินไปซื้อเครื่องดนตรีที่ต้องการ งานของห้องบางครั้งไม่เข้าร่วม

วิทย์

วิทย์เป็นนักกิจกรรมประจำห้องเรียน งานทุกอย่างวิทย์จะเป็นตัวตั้งตัวตีคอยเอาใจใส่ไปทุกเรื่อง แต่ทำงานไม่เป็นระบบ เพื่อนๆต้องคอยช่วยเหลืออยู่เสมอ ฐานะทางบ้านปานกลาง วิทย์เป็นคนประหยัด ไม่ค่อยออกเงิน แต่บริจาคแรงงานดีมาก ไม่เคยโกรธกับใคร เป็นคนใจเย็น

ออย

ออยเป็นคนเจียมๆ ขรึมๆ ไม่ค่อยพูดจกกับใคร แต่ใจดี นิสัยดี ขยันเรียน อ่านหนังสือเรื่อง
จบเป็นเล่มๆ จนเพื่อนๆ ตั้งฉายาว่า เจ้าแม่นวนิยาย งานของชั้นช่วยเหลือเหมือนคนอื่นๆ เคยมี
เรื่องกับเพื่อนในห้องครั้งหนึ่ง เพราะถูกเพื่อนล้อว่า บ้านิยายเพราะออยเป็นคนชอบอ่านนิยายมาก
แต่ก็ปรับความเข้าใจกันได้ ออยเข้ากับครูได้ดีเพราะเรียนเก่ง สอบได้คะแนนดีเสมอ ช่วยเหลืองาน
ของห้องเป็นครั้งคราว

ใบงานเรื่อง “เพื่อนที่ข้าพเจ้าอยากช่วยเหลือ

ให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเพื่อนที่นักเรียนอยากช่วยเหลือ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล และให้นักเรียนเรียงตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 อยากช่วยเหลือมากที่สุด

คือ

เพราะ

.....

อันดับที่ 2 อยากช่วยเหลือมาก

คือ

เพราะ

.....

อันดับที่ 3 อยากช่วยถ้าไม่มีทางหลีกเลี่ยง

คือ

เพราะ

.....

อันดับที่ 4 ไม่อยากให้ความช่วยเหลือ

คือ

เพราะ

.....

อันดับที่ 5 ไม่อยากให้ความช่วยเหลือเลย

คือ

เพราะ

.....

ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปัน : โดยการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน”
แนวคิด	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปันเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ง่าย คือ การแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ ตามกำลังความสามารถของตนเอง เพราะการแบ่งปันเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่ดี เมื่อนักเรียนรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่นแล้ว จะทำให้นักเรียนไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว มีจิตใจที่ดีงามซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของคนไทยชาวพุทธที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบแนวทางการเข้าใจตนเองในการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ

เทคนิคที่ใช้ กรณีตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน” จำนวน 1 แผ่น
2. ใบงานเรื่อง “ประสบการณ์ในการแบ่งปันของฉัน” จำนวน 15 แผ่น
3. ปากกาลูกกลิ้ง จำนวน 15 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม
- 2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน” ให้นักเรียนฟัง

และนักเรียนต้องฟังอย่างตั้งใจ

2.2.2 ให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการแบ่งปันของตนเองลงในใบ

งาน “ประสบการณ์ในการแบ่งปันของฉัน” ที่ผู้วิจัยแจกให้ (ใช้เวลาในการเขียน 15 นาที)

- 2.2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านใบงานที่ตนเองเขียนให้เพื่อนสมาชิกฟัง
- 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม
- 2.4 ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “สุขใจเมื่อได้แบ่งปัน” ให้นักเรียนฟัง
- 2.5 ผู้วิจัยแจกใบงาน “ประสบการณ์ในการแบ่งปันของฉัน” ให้นักเรียนทุกคน คนละ 1 แผ่น
- 2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการแบ่งปันของตนเองลงในใบงานที่ผู้วิจัยแจกให้
- ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์**
- 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนอ่านประสบการณ์ในการแบ่งปันของตนเองให้เพื่อนสมาชิกฟัง
- 3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน”
- ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป**
- 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้
- 4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลสรุปของนักเรียน ในการแสดงความคิดเห็นด้านการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
- ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล**
- 5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน
- 5.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลสรุปของนักเรียน เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน”

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. เมื่อนักเรียนออกมานำเสนอความคิดเห็นของตน ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนที่เป็นผู้ฟังเกิดความสนใจ และร่วมกันอภิปรายถึงการแบ่งปันสิ่งของต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของตนเอง
2. ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนให้ความสนใจเพื่อน และให้กำลังใจเพื่อนโดยการปรบมือให้กับเพื่อนทุกครั้งที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น
3. มีนักเรียนประมาณ 2-3 คนในกลุ่มที่คุยกันเวลาเพื่อนพูดแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพยายามอธิบายให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรับฟังเพื่อน

เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง “สุขใจ-เมื่อได้แบ่งปัน”

ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ครูยุวภา(ครูวิชาศิลปะศึกษา) บอกว่าจะสอนการทำภาพปะติดจากกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า และกระดาษนิตยสารเก่า และให้นักเรียนนำมาในวันนี้ โดยครูจะให้คะแนนพิเศษกับคนที่นำกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า และกระดาษนิตยสารเก่ามาด้วย และจะหักคะแนนคนที่ไม่ได้นำอุปกรณ์มา ก่อนชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะนักเรียนก็เตรียมนำอุปกรณ์ของตนมาวางไว้บนโต๊ะ เพื่อรอให้ครูมาตรวจ

นิชากร เป็นนักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนและมีฐานะทางบ้านค่อนข้างดี ในวันนี้นิชากรนำกระดาษนิตยสารเก่ามาอย่างละ 2 ฉบับ และกระดาษหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ ส่วนเพื่อนคนอื่นๆ ส่วนใหญ่นำมาคนละ 1 ฉบับบ้าง 2 ฉบับบ้าง

รัฐภูมิ เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลาง และมีฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี พ่อแม่ทำงานรับจ้าง ไม่มีเวลามาเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของรัฐภูมิ และในวันนี้รัฐภูมิไม่ได้เตรียมกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า และกระดาษนิตยสารเก่ามาด้วย มีเพียงแต่กระดาษโฆษณาสินค้าของห้างสรรพสินค้าเพียง 2 แผ่นเท่านั้น ขณะที่เขานำอุปกรณ์ของตนเองขึ้นมาวางบนโต๊ะของตนเองอย่างเงียบๆ นิชากรเดินมาหาปัญหาภรณ์เพื่อนสนิท ที่มีที่นั่งติดกับรัฐภูมิ จึงมองเห็นว่ารัฐภูมินำอุปกรณ์มาน้อย และคิดว่ารัฐภูมิคงใช้ไม่พออย่างแน่นอน จึงเดินเข้าไปถามรัฐภูมิ และรัฐภูมิก็เล่าให้นิชากรฟังว่าที่บ้านของตนไม่เคยซื้อหนังสือพิมพ์และกระดาษนิตยสารเลย จึงไม่มีกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า และกระดาษนิตยสารเก่า และตนก็ไม่รู้ว่าจะไปหามาจากที่ไหน จึงจึงนำกระดาษโฆษณาของห้างสรรพสินค้ามาแทน เพราะเกรงว่าครูจะหักคะแนน นิชากรรู้สึกเห็นใจรัฐภูมิ จึงอาสาแบ่งกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า และกระดาษนิตยสารเก่าให้รัฐภูมิด้วยความเต็มใจ

รัฐภูมิรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของนิชากรมาก และกล่าวขอบคุณนิชากรอย่างจริงใจ และเขายังชื่นชมในความมีน้ำใจที่แบ่งปันของให้ตนด้วยความเต็มใจ และก็บอกกับนิชากรว่าจะเป็นคนมีน้ำใจเช่นเดียวกับนิชากร

ประสบการณ์ในการแบ่งปันของฉัน

1. การแบ่งปันที่ฉันประทับใจที่สุด คือ.....
.....
2. คนที่ฉันมักจะแบ่งปันสิ่งของให้ คือ
3. สิ่งที่ฉันชอบแบ่งปัน คือ
-
-
4. เมื่อแบ่งปันแล้วฉันรู้สึก
-
-
-
5. อยากให้เพื่อนๆ รู้จักการแบ่งปันเพราะ
-
-
-

ชื่อนามสกุล.....ชั้น

ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปัน : โดยการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ตามกำลังของตนด้วยความเต็มใจ
ชื่อกิจกรรม	เกม “สี.....จำช่วยฉันด้วย”
แนวคิด	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปันเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ง่าย คือ การแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ ตามกำลังความสามารถของตนเอง เพราะการแบ่งปันเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่ดี เมื่อนักเรียนรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่นแล้ว จะทำให้นักเรียนไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว มีจิตใจที่ดีงามซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของคนไทยชาวพุทธที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน
จุดมุ่งหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการไม่เห็นแก่ตัว และรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ 2. ให้นักเรียนรู้สึกพอใจในการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปัน 3. ให้นักเรียนรู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น 4. ให้นักเรียนรู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น 5. ให้นักเรียนรู้จักการเคารพกติการะหว่างการทำงานร่วมกับผู้อื่น
เทคนิคที่ใช้	เกม
ขนาดของกลุ่ม	15 คน
เวลาที่ใช้	50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษโครงร่างลายเส้น จำนวน 13 แผ่น 2. สีไม้ 6 สี สีละ 2 แท่ง (สีแดง สีเทา สีเขียว สีน้ำตาล สีส้ม และสีฟ้า) 4. ใบสังเกตพฤติกรรม 2 แผ่น 3. นกหวีด
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เกม “สี.....จำช่วยฉันด้วย” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้</p> <p>ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม</p>

2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 และ 7 คน รับประทานอาหารเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน ผู้วิจัยชี้แจงหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ โดยให้สังเกตกลุ่มที่ตนรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1.1 นักเรียนทำตามกติกาหรือไม่
- 2.1.2 การแบ่งปันของใช้ในการทำงานของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร
- 2.1.3 ผู้ที่ได้รับสีจากเพื่อนแล้วมีพฤติกรรมอย่างไร
- 2.1.4 ผู้ใดบ้างสะสมสีไว้ใช้เฉพาะตน เป็นต้น

2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม ดังนี้

- 2.2.1 กิจกรรมนี้ชื่อว่า “สี.....จำช่วยฉันด้วย”
- 2.2.2 นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบบรรยายสีตามกำหนด
- 2.2.3 ถ้าจะใช้สีอื่นที่ตนไม่มี เช่น สีแดง ให้พูดว่า “สีแดงจำช่วยฉันด้วย”

ผู้ที่มีสีแดงอยู่ในมือต้องตัดสินใจว่าจะให้หรือไม่ให้

- 2.2.4 เมื่อหยิบสีให้ผู้ขอจะต้องกล่าว “ขอใจ” ถ้าไม่กล่าว ให้ขอของคืน

ไม่ให้ใช้

- 2.2.5 ใครไม่กล่าว “สี.....จำช่วยฉันด้วย” ไม่ให้สีเด็ดขาด
- 2.2.6 เมื่อหมดเวลาให้คืนสีให้กับผู้รับผิดชอบสีนั้นๆ (20 นาที)

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และอธิบายเพิ่มเติม

2.4 ผู้วิจัยแจกโครงร่างภาพลายเส้นให้แก่นักเรียนคนละ 1 แผ่น และมอบสีไม้ให้

คนละ 1 แท่ง มีนักเรียน 1 คนที่ไม่ต้องระบุสี แต่สามารถขอใช้สีจากเพื่อนได้ สมาชิกในกลุ่มจะได้สีไม่ซ้ำกัน เมื่อได้รับสีแล้วให้ขีด เครื่องหมาย / และเขียนชื่อ-นามสกุล ในช่องว่างให้สมบูรณ์

2.5 ผู้วิจัยเป่านกหวีดเป็นสัญญาณให้เริ่มเล่นเกม

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรม “สี.....จำช่วยฉันด้วย”

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม “สี.....จำช่วยฉันด้วย”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบอกข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม “สี.....จำช่วยฉันด้วย”

4.2 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน

4.3 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของการแสดงความมีน้ำใจด้านการแบ่งปัน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

5.2 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมครั้งนี้ สืบเนื่องจากการให้ความร่วมมือ เคารพในกฎกติกา และการตั้งใจทำงาน
2. เมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่บอกว่า ชอบเพราะสนุก แปลกใหม่ รวมทั้งได้แสดงออกถึงการแสดงออกที่มีน้ำใจต่อเพื่อนด้วย
3. งานที่ผู้วิจัยให้นักเรียนทำส่วนใหญ่ผลงานไม่เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยไม่ควรเร่งรัด หรือบีบบังคับนักเรียน เพราะจุดประสงค์เป็นเพียงการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเท่านั้น ไม่ได้เน้นที่ผลงาน

A หมายถึง สีแดง, B หมายถึง สีเทา, C หมายถึง สีเขียว, D หมายถึง สีน้ำตาล และ E หมายถึง สีฟ้า ชื่อ ชั้น สีที่ได้คือ.....

ใบสังเกตพฤติกรรม

หน้าที่ของท่านคือ สังเกตพฤติกรรมในการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มว่า

1. สมาชิกทำตามกติกาหรือไม่

.....

2. การแบ่งปันของสมาชิกเป็นอย่างไร

.....

3. ผู้ที่ได้รับสีจากเพื่อนแล้วมีพฤติกรรมอย่างไร

.....

4. ผู้ใดบ้างสะสมสิ่งของไว้ใช้เฉพาะตน

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(ผู้สังเกต)

ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ : เมื่อเพื่อนมีเรื่อง กังวลใจเกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัว

ชื่อกิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ”

แนวคิด การแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจนั้น นักเรียนสามารถทำได้ เมื่อมีโอกาส เพราะบุคคลเมื่อมีเรื่องกังวลใจ ย่อมต้องการให้บุคคลอื่นมารับฟัง ปลอบโยน และให้กำลังใจ ดังนั้นเพื่อนก็เป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถพูดให้เพื่อน สบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจในการ พูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับการเรียนและการ ปรับตัว
2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการแสดง ความเห็นใจโดยการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ เกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัว

เทคนิคที่ใช้ บทบาทสมมติ

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ประกอบฉาก ได้แก่ สมุด หนังสือ
2. นกหวีด
3. เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ”

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้บทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
 ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อน มีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัว

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร
- 2.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ” ให้นักเรียนฟัง
- 2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ” ให้ผู้แสดงแต่ละคน

อ่าน และเตรียมตัวแสดง

- 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่

2.5 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทสมมติที่ได้รับ และเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ” ปัญหาเกี่ยวกับการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัว

ประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมและบทบาทที่แต่ละคนแสดงโดยไม่เห็นว่าจะแสดงดีหรือไม่

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการพูดให้เพื่อนสบายใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับการเรียนและการปรับตัวในบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ”

3.3 ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ประกอบเช่น การให้คำแนะนำ การเสริมแรงทางสังคม คือ การพูดชมเชย การฝึกซ้อมพฤติกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นและสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากบทบาทสมมติเรื่อง “ความงาม อยู่ที่ใจ” แล้วสรุปเป็นแนวทาง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียน

5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. นักเรียนที่เป็นผู้แสดงตั้งใจแสดงดีมาก และนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้แสดงก็ร่วมมือกันจัดสถานที่ และแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง
2. การแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้กระตุ้นให้นักเรียนได้มีอารมณ์ร่วมเป็นอย่างมาก เพราะบทบาทมีทั้งส่วนที่ดีและไม่ดี ในส่วนที่ไม่ดีนั้นนักเรียนช่วยกันหาทางแก้ไขได้ดี
3. มีนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้ามาดู ซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนก็เข้าใจและดีใจที่เพื่อนได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารประกอบบทบาทสมมติ เรื่อง“ความงาม อยู่ที่ใจ”

ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร ในเวลาพักกลางวัน สุทธิดาเดินเข้ามาในห้องเพื่อนำสมุดการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ไปส่งครู เมื่อสุทธิดาเดินเข้ามาในห้อง ก็พบว่า ดวงพรเพื่อนร่วมชั้นที่เพิ่งย้ายโรงเรียนมาจากต่างจังหวัดเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อน กำลังนั่งเหม่อลอยมองออกไปนอกหน้าต่างเพียงลำพัง สุทธิดาจึงเดินเข้าไปหาดวงพร และถามว่าเป็นอะไร มีเรื่องอะไรไม่สบายใจหรือเปล่า ดวงพรจึงเล่าให้ฟังว่า ตั้งแต่ตนเองย้ายมาเรียนที่นี่ ตนไม่มีเพื่อนสนิทเลย เวลามีปัญหาหรือมีเรื่องสงสัยก็ไม่กล้าถามเพื่อนเพราะเกรงว่าเพื่อนจะว่าตนโง่ และอายุที่จะถามครู เพราะเกรงว่าเพื่อนคนอื่นจะหัวเราะเยาะเย้ยตน และล้อเลียนว่ามาจากชนบท สุทธิดาจึงถามดวงพรว่า มีเพื่อนคนไหนล้อเรื่องที่ดวงพรมาจากชนบท ดวงพรตอบว่ายังไม่มีใครล้อ แต่ตนก็เกรงว่าเพื่อนจะล้อเลยไม่กล้าแสดงออก ทำให้ตนเองเรียนไม่รู้เรื่อง และไม่กล้าเข้าไปปรึกษาครู เพราะกลัวครู ดวงพรบอกต่อว่า คิดถึงบ้านที่ต่างจังหวัด คิดถึงเพื่อนๆ ที่โรงเรียนเก่า ครูคนเก่าที่ใจดี และอยากกลับไปเรียนที่เดิม แต่ก็มีความจำเป็นจะต้องย้ายมาอยู่ที่นี่ และตนก็ไม่ว่าตนเองจะเรียนไหวหรือเปล่า

เมื่อสุทธิดาได้ฟังเรื่องที่ดวงพรเล่าสุทธิดาจึงเอามือแตะไหล่ดวงพรเบาๆ แล้วพูดว่า เธออย่าคิดมากเลย อยู่ที่นี่ครูใจดีทุกคน และท่านก็รักและเอ็นดูพวกเรา ดูแลพวกเราเป็นอย่างดี ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่มีใครคิดที่จะล้อเธอหรอก พวกตนตั้งใจเสียอีกที่มีเพื่อนใหม่มาเพิ่ม เธออย่ากังวลไปเลย ส่วนเรื่องการเรียนถ้ามีอะไรสงสัยก็มาถามเราได้ แต่ถ้าเราช่วยไม่ได้ เราก็จะพาไปหาครู เธออย่าคิดมากเลย ครูและเพื่อนๆ ที่นี่ยินดีต้อนรับเธอนะ

เมื่อดวงพรได้ฟังดังนั้น จึงรู้สึกสบายใจ และคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเหมือนกัน ดวงพรกล่าวขอบใจสุทธิดา ที่พูดให้ตนสบายใจ และมีน้ำใจคอยพูดปลอบใจเมื่อตนมีเรื่องไม่สบายใจ และในเวลาต่อมา ดวงพรก็สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ คอยให้ความร่วมมือกับเพื่อนเวลาทำงาน และเป็นคนมีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น ทำให้เพื่อนๆ รู้สึกดีใจที่มีเพื่อนที่แสนดีอย่างดวงพร

จากนั้นมาดวงพรจึงเข้าใจดีว่าความงามหรือคุณค่าในตนเองนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่าภายนอก ไม่ว่าจะเป็นคนในเมืองหรือต่างจังหวัด ทุกคนก็เป็นคนดีได้ ถ้ารู้จักการแสดงควมมีน้ำใจกับคนอื่น

ตอนที่ 1

บทบาทของสุทธิดา

สมมติว่าฉันชื่อสุทธิดา เป็นเพื่อนร่วมชั้นของดวงพร เมื่อฉันเดินเข้ามาในห้องเรียน พบว่าดวงพรกำลังนั่งเหม่อลอย ฉันเห็นดวงพรนั่งเหม่อลอยเป็นประจำ ฉันก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าเขามีเรื่องอะไร ฉันจึงเข้าไปคุยกับดวงพรว่า ทำไมชอบมานั่งคนเดียวแบบนี้ น่าจะไปเล่นกับเพื่อนให้มันสนุก จะได้มีเพื่อนเยอะๆ แล้วก็สนุกด้วย ชอบมานั่งคนเดียวแบบนี้แล้วเมื่อไหร่จะมีเพื่อนกับเขาซักที ตัวเองก็เพิ่งย้ายโรงเรียนมาแท้ๆ คงจะมีเพื่อนกับเขาหรอกนะ ถ้าจะมัวมานั่งซึมอยู่คนเดียวแบบนี้ถึงยังงี้ดวงพรเพิ่งย้ายมาใหม่ น่าจะไปแนะนำตัวกับเพื่อนๆ เพื่อนคนอื่นเขาจะได้อยากคบด้วยไม่ใช่มานั่งหน้าตาบอญญาไม่รับแบบนี้ แต่ถ้าดวงพรไม่ยอมมีเพื่อนก็ไม่ใช่ไร เชิญนั่งเศร้าตามสบายเลย เพราะมันไม่ใช่เรื่องของฉันซักหน่อย

บทบาทของดวงพร

สมมติว่าฉันชื่อดวงพร เป็นนักเรียนที่เพิ่งย้ายเข้ามาเรียนใหม่ ฉันจึงไม่มีเพื่อน ฉันไม่กล้าเข้าไปคุยกับคนอื่นก่อน เพราะฉันอาย ฉันกลัวเพื่อนล้อว่าเป็นเด็กบ้านนอก ฉันจึงคิดถึงโรงเรียนเก่าและฉันชอบนั่งมองออกไปนอกหน้าต่าง วันหนึ่งสุทธิดาเข้ามาคุยกับฉัน ฉันอยากให้สุทธิดาเข้าใจฉัน ฉันจึงพยายามอธิบายว่าฉันไม่กล้าเข้าไปเล่นกับเพื่อน ความจริงฉันก็ต้องการเพื่อน ไม่อยากมาโรงเรียนแบบเหงๆ แบบนี้ แต่สุทธิดาก็ไม่ยอมฟัง ฉันจะทำยังไงให้สุทธิดาและเพื่อนคนอื่นๆ เข้าใจฉันซักที

ตอนที่ 2

บทบาทของสุทธิดา

สมมติว่าฉันชื่อสุทธิดา เป็นเพื่อนร่วมชั้นของดวงพร เมื่อฉันเดินเข้ามาในห้องเรียน พบว่าดวงพรกำลังนั่งเหม่อลอย ดูเหมือนคนที่กำลังมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันจึงเดินเข้าไปคุยกับดวงพร เพราะฉันรู้สึกเป็นห่วงที่ดวงพรเป็นคนไม่ค่อยพูดจากับใคร และไม่ค่อยแสดงออกและเมื่อครุฑามขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน และเห็นว่าดวงพรไม่ค่อยมีเพื่อน ฉันจึงอยากอยู่คุยเป็นเพื่อนดวงพร บางทีฉันอาจจะช่วยดวงพรได้บ้าง และเมื่อฉันได้พูดคุยกับดวงพรแล้ว ฉันเห็นดวงพรร่าเริงขึ้น ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆ ได้ดี เมื่อดวงพรมากล่าวขอบคุณฉัน ฉันรู้สึกดีใจ และมีส่วนทำให้ดวงพรใช้ชีวิตในโรงเรียนใหม่แห่งนี้ อย่างมีความสุข ฉันจึงบอกกับดวงพรว่าถ้ามีเรื่องกังวลใจ หรือไม่สบายใจก็มาปรึกษาฉันได้ฉันยินดีรับฟังเพราะเราเป็นเพื่อนกัน

บทบาทของดวงพร

สมมติว่าฉันชื่อดวงพร เป็นนักเรียนที่เพิ่งย้ายเข้ามาเรียนใหม่ ฉันจึงไม่มีเพื่อน ฉันไม่กล้าเข้าไปคุยกับคนอื่นก่อน เพราะฉันอาย ฉันกลัวเพื่อนล้อว่าเป็นเด็กบ้านนอก ฉันจึงคิดถึงโรงเรียนเก่า และฉันชอบนั่งมองออกไปนอกหน้าต่าง วันหนึ่งสุทธิดาเข้ามาคุยกับฉัน ฉันรู้สึกดีใจมากที่มีเพื่อนสุทธิดาเป็นเพื่อนคนแรกของฉัน สุทธิดาทำให้ฉันกล้าพูดคุยกับเพื่อนคนอื่นๆ มากขึ้น และสามารถปรับตัวกับเพื่อนได้ในที่สุด ฉันจึงกล่าวขอบคุณสุทธิดาที่มีน้ำใจช่วยพูดให้ฉันสบายใจ ฉันบอกกับสุทธิดาว่า ฉันจะเป็นคนมีน้ำใจเช่นเดียวกับที่สุทธิดา

ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ : เมื่อเพื่อนไม่สบายใจเกี่ยวกับสุขภาพ
ชื่อกิจกรรม	เกม “มีเธอกับมีฉัน แบ่งปันน้ำใจ”
แนวคิด	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจนั้น นักเรียนสามารถทำได้ เมื่อมีโอกาส เพราะบุคคลเมื่อมีเรื่องกังวลใจ ย่อมต้องการให้บุคคลอื่นมารับฟัง ปลอบโยน และให้กำลังใจ ดังนั้นเพื่อนก็เป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถพูดให้เพื่อน สบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ
จุดมุ่งหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจ 2. ให้นักเรียนตระหนักถึงผลดี ของการแสดงควมมีน้ำใจด้านการพูดให้ เพื่อนสบายใจเมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพ 3. นักเรียนสามารถแต่งเรื่องย่อที่เกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจเกี่ยวกับสุขภาพได้
เทคนิคที่ใช้	เกม
ขนาดของกลุ่ม	15 คน
เวลาที่ใช้	50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษแข็งสีต่าง ๆ ขนาด ครึ่งกระดาษ A4 จำนวน 15 แผ่น (เพื่อทำบัตรคำ) 2. ปากกาเมจิกสีดำ 1 ด้าม 3. กระดาษแผ่นเล็กขนาด 2 x 2 เซนติเมตร (ทำฉลากเพื่อสุมเพื่อนในกลุ่ม) 4. นกหวีด
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เกม “มีเธอกับมีฉัน แบ่งปันน้ำใจ” ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม 1.2 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อน ด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ 1.3 ผู้วิจัยอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้ 1.4 ผู้วิจัยอธิบายกติกาในการเล่นเก้มนดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.4.1 ผู้วิจัยแจกบัตรคำให้กับนักเรียน คนละ 1 แผ่น

- 1.4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนคนที่ 1 จับฉลากที่ระบุชื่อเพื่อนมา 2 คน
- 1.4.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ถูกขานชื่อลุกขึ้นยืน และนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จำนวน 5 กลุ่ม
- 1.4.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่งเรื่องย่อจากบัตรคำของสมาชิกทั้ง 3 คน โดยให้เป็นประโยคที่มีความหมายเกี่ยวกับการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพ
- 1.4.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงเรื่องที่ตนเองแต่ง จนครบทั้ง 5 กลุ่ม
- 1.5 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ
- ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาจนครบทุกกลุ่ม โดยผู้วิจัยสังเกตการณ์แต่งเรื่องย่อของนักเรียน และอธิบายเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย
- 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกล่าวแสดงความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
- 3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนพูดถึงอุปสรรคในการแต่งเรื่องย่อเกี่ยวกับการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพ
- ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
- 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการแต่งประโยคเกี่ยวกับการพูดให้เพื่อนสบายใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพ ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้
- 4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้เพื่อนสบายใจ
- ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล
- 5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียน
- 5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. ในการจัดกลุ่มนักเรียนมีนักเรียนชายบางคนที่ต้องการร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่มาจากชั้นเรียนเดียวกัน แต่เมื่อผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนฟังเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือกับเพื่อนนักเรียนก็เข้าใจ
2. ในการแต่งเรื่องย่อต่าง ๆ นักเรียนบางกลุ่มแต่งได้ไม่ตรงกับเนื้อหา ผู้วิจัยจึงพยายามแก้ปัญหาโดยการให้แต่งสั้น ๆ โดยนำเอาเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาแต่ง นักเรียนก็เข้าใจและทำงานได้ดีขึ้น

3. ในการจัดกลุ่มนักเรียนผู้พิการจัดให้คละกันทุกระดับชั้น และคละกันระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

คำที่ผู้วิจัยกำหนดให้ใช้ในการแต่งเรื่องย่อมีดังนี้

1. ต้นไม้
2. แม่น้ำ
3. โรงพยาบาล
4. รถยนต์
5. สนามฟุตบอล
6. โทรทัศน์
7. ลูกฟุตบอล
8. กระเป๋านักเรียน
9. หนังสือเรียน
10. ต้นมะพร้าว
11. กองทราย
12. สระน้ำ
13. รถจักรยาน
14. รถจักรยานยนต์
15. ก้อนหิน

ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ : โดยการรับฟังเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว (ทะเลาะกับเพื่อนคนอื่น)
ชื่อกิจกรรม	บทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ”
แนวคิด	การแสดงความความมีน้ำใจด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจเมื่อนักเรียนเห็นว่าเพื่อนของนักเรียนมีเรื่องกลุ้มใจ หรือประสบกับปัญหา นักเรียนสามารถช่วยเพื่อนได้โดยการเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังเรื่องที่เพื่อนพูดด้วยความเต็มใจ ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้แนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับเพื่อนได้ แต่อย่างน้อยการเป็นผู้ฟังที่ดี ก็ช่วยให้เพื่อนเกิดความสบายใจได้อีกทางหนึ่ง

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจในการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว
2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน โดยการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว

เทคนิคที่ใช้	บทบาทสมมติ
ขนาดของกลุ่ม	15 คน
เวลาที่ใช้	50 นาที
อุปกรณ์	

1. อุปกรณ์ประกอบฉาก ได้แก่ ลูกฟุตบอล ถุงสัมภาระ สมุด หนังสือ
2. นกหวีด
3. เอกสารเนื้อเรื่องบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการแสดงความมีน้ำใจด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ : โดยการรับฟังเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร
- 2.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ”

2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ ”

ให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดง

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่

2.5 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทสมมติที่ได้รับ และเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่ม

แสดงบทบาทของแต่ละคน

ชั้นที่ 3 ชั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ” ปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ประสพการณ์เกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมและบทบาทที่แต่ละคนแสดง โดยไม่เห็นว่าแสดงดีหรือไม่

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ในบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ”

3.3 ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ประกอบเช่น การให้คำแนะนำ การเสริมแรงทางสังคม การฝึกซ้อมพฤติกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นและสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ” แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการรับฟังเพื่อน เมื่อเพื่อนมีเรื่องวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว

ชั้นที่ 5 ชั้นประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียน

5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีการแสดงความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น โดยไม่พูดว่าเพื่อน และให้ความร่วมมือกับการร่วมกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น

2. ผู้วิจัยพยายามถามนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในครั้งก่อน และสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจที่นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เธอกับฉัน เพื่อนกันเสมอ”

ณ ม้าหินอ่อนใต้ต้นไม้ ของโรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร เวลาพักกลางวัน เกล้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั่งอยู่เพียงลำพัง และกำลังคิดน้อยใจที่วิวัฒน์ เพื่อนสนิททำหิตนเอง เรื่องที่ตนมัวแต่ทำการบ้านวิชาอื่นในชั่วโมงศิลปะ ซึ่งครูให้ทำงานเป็นกลุ่ม จึงทำให้เกล้าช่วยงานกลุ่มเพื่อนได้ไม่เต็มที่ วิวัฒน์จึงทำหิตเกล้าต่อหน้าเพื่อนคนอื่น ๆ เกล้ารู้สึกน้อยใจที่วิวัฒน์ไม่เข้าใจว่า ตนเองต้องรีบทำการบ้านไปส่งก่อนเที่ยง มิเช่นนั้นจะถูกครูหักคะแนน

ดังนั้นเมื่อทานอาหารกลางวันเสร็จ เกล้าจึงไม่ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ เหมือนเคย และหลบมานั่งอยู่คนเดียว พิศนุเพื่อนร่วมชั้นของเกล้าเดินผ่านมาเห็น จึงแปลกใจและเข้าไปถามเกล้าด้วยความเป็นห่วง เกล้าจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้พิศนุฟัง เมื่อพิศนุฟังแล้วจึงเกิดความเห็นใจเกล้ามาก เลยถามเกล้าว่า ถ้าเป็นอย่างนี้ต่อไปตนเองจะมีความสุขหรือเปล่า เกล้าตอบว่าไม่ พิศนุจึงถามต่อว่า เกล้าคิดว่าตนเองผิดหรือเปล่า เกล้าก็ยอมรับว่าตนเองผิด ดังนั้นพิศนุจึงแนะนำให้เกล้าเข้าไปพูดกับวิวัฒน์ และกล่าวขอโทษวิวัฒน์ที่ตนเองไม่รู้จักแบ่งเวลา และไม่ให้ความร่วมมือเพื่อนในการทำงานกลุ่ม พิศนุกล่าวว่า ยังไงเกล้ากับพิศนุก็เป็นเพื่อนสนิทกัน วิวัฒน์เองก็ยังไม่สบายใจที่ทำให้เกล้าต้องมานั่งกังวลใจแบบนี้ เกล้าจึงรับคำ และกล่าวขอโทษพิศนุที่ช่วยรับฟังและยังช่วยให้คำแนะนำด้วย

หลังเลิกเรียนเกล้าเดินไปหาวิวัฒน์ที่กำลังซ้อมฟุตบอลกับเพื่อนๆ ที่สนาม และเรียกวิวัฒน์มาคุยด้วย เกล้ากล่าวขอโทษวิวัฒน์ด้วยความจริงใจ ที่ตนเองแสดงความคิดเห็นแก่ตัวไม่เอาใจใส่งานกลุ่ม และต่อไปจะแบ่งเวลาให้ดี และจะรับผิดชอบทั้งงานกลุ่ม และงานของตนเองอย่างเต็มที่ วิวัฒน์ได้ฟังจึงตบไหล่เกล้าเบาๆ และกล่าวขอโทษเกล้าที่ตนเองทำหิตเกล้าไปแบบนี้ วิวัฒน์บอกว่าตนเองก็ไม่สบายใจที่ และคิดว่าถ้าเจอเกล้าก็จะขอโทษเกล้า ทั้งคู่จึงกอดคอกันอย่างเข้าใจ และเป็นเพื่อนสนิทกันเหมือนเดิม

จากนั้นเกล้าจึงกล่าวขอโทษพิศนุที่เป็นที่ปรึกษา รับฟัง ให้คำแนะนำดีๆ จนตนเองกับวิวัฒน์หายโกรธกัน ส่วนพิศนุรู้สึกดีใจที่เพื่อนทั้งสองคนดีกัน ตนเองก็สบายใจไปด้วย และบอกเกล้าว่าไม่เป็นไรมีอะไรก็มาปรึกษาได้ เพราะตนเองก็พร้อมและเต็มใจเสมอ

บทบาทของเกล้า

สมมติว่าฉันชื่อเกล้า ฉันเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพื่อนสนิทกับวิวัฒน์ ฉันถูกวิวัฒน์ตำหนิ เรื่องที่เอาการบ้านวิชาอื่นมาทำในชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะ จึงทำให้ฉันไม่ได้ช่วยงานเพื่อนอย่างเต็มที่ ฉันรู้สึกน้อยใจ แต่ก็อยากขอโทษวิวัฒน์ เพราะไม่สบายที่ต้องทะเลาะกัน และไม่คุยกัน

บทบาทของพิษณุ

สมมติว่าฉันชื่อพิษณุ เป็นเพื่อนร่วมชั้นของเกล้าและวิวัฒน์ ฉันเห็นเกล้านั่งซึมอยู่คนเดียว จึงเดินเข้าไปถาม จนรู้ว่าเกล้าโกรธกันกับวิวัฒน์ ซึ่งปกติทั้งคู่จะเป็นเพื่อนสนิทกัน ฉันอยากให้เพื่อนดีกันเหมือนเดิม ฉันจึงแนะนำให้เกล้าไปขอโทษวิวัฒน์ และเมื่อทั้งคู่ดีกัน ฉันก็ดีใจ และยินดีรับฟังเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ

บทบาทของวิวัฒน์

สมมติว่าฉันชื่อวิวัฒน์ เพื่อนร่วมชั้นของเกล้าและพิษณุ ฉันโกรธที่เกล้านำการบ้านวิชาอื่นมาทำในชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะ และโกรธที่เขาไม่ช่วยงานกลุ่ม ฉันจึงตำหนิเกล้าไปอย่างรุนแรง และเมื่อเกล้ามาขอโทษ ฉันก็ยินดี เพราะฉันเองก็คิดจะไปขอโทษเกล้าเหมือนกัน

ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ : เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง
ชื่อกิจกรรม	เกม “ฉันทินดีรับฟัง”
แนวคิด	การแสดงควมมีน้ำใจด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจเมื่อนักเรียนเห็นว่าเพื่อนของนักเรียนมีเรื่องกลุ้มใจ หรือประสบกับปัญหา นักเรียนสามารถช่วยเพื่อนได้โดยการเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังเรื่องที่เพื่อนพูดด้วยความเต็มใจถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้แนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่อย่างน้อยการเป็นผู้ฟังที่ดี ก็ช่วยให้เพื่อนเกิดความสบายใจได้อีกทางหนึ่ง
จุดมุ่งหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนในการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง 2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนในการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้ฟัง
เทคนิคที่ใช้	เกม
ขนาดของกลุ่ม	15 คน
เวลาที่ใช้	50 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ จำนวน 3 เรื่อง เรื่องละ 1 แผ่น 2. ปากกาลูกลื่น จำนวน 3 ด้าม 3. นกหวีด
วิธีดำเนินการ	<p>ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เกม “ฉันทินดีรับฟัง” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้</p> <p>ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วนั่งเป็นครึ่งวงกลม 2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ให้แก่นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น แผ่นละ 1 เรื่อง (นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้เรื่องย่อไม่ซ้ำกัน)

2.2.2 ให้นักเรียนอ่านเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ที่ผู้วิจัยแจกให้ และเขียนเพิ่มเติมตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายตามเอกสารนั้นๆ (ใช้เวลาในการเขียน 15 นาที)

2.2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทในเรื่องย่อที่นักเรียนแต่งเพิ่มเติมให้เพื่อนสมาชิกดู

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

2.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ให้แก่นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับแจกเรื่องย่อที่ไม่ซ้ำกัน

2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ที่ผู้วิจัยแจกให้

2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเพิ่มเติมตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายตามเอกสารนั้นๆ
ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องย่อเกี่ยวกับการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ ที่นักเรียนเขียนเพิ่มเติม ให้เพื่อนสมาชิกฟัง

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม “ฉันทินตรีรับฟัง”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลสรุปของนักเรียน ในการแสดงควมมีน้ำใจด้านการรับฟังเพื่อนด้วยความเต็มใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน

5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. ในขณะที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น นักเรียนบางคนนั่งเฉย ไม่แสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงแนะนำว่าควรคิดให้ได้อย่างน้อยคนละข้อ แล้วค่อยลงมตกันว่า จะเลือกความคิดเห็นของใคร ทุกคนก็จะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

2. การแสดงออกของนักเรียนมีความเป็นกันเองกับเพื่อนสมาชิก ทำให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างเป็นธรรมชาติ และรู้สึกสนุก
3. ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นและถามนักเรียนถึงการแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่เรียนไปในกิจกรรมครั้งก่อน ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความคิด และนำไปประยุกต์ใช้จริง

เมื่อเพื่อนของนักเรียนประสบกับสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนจะอย่างไร

ดวงสรรค์เป็นคนที่มึนร่างกายอ่อนแอ เธอมักจะขาดโรงเรียนบ่อยๆ จึงทำให้ดวงสรรค์เรียนไม่ทันเพื่อน และดวงสรรค์มักจะนั่งหลับในเวลาเรียน เนื่องจากดวงสรรค์รับประทานยาที่หมอสั่ง วันหนึ่งในวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งมีเวลาเรียนในช่วงบ่าย ดวงสรรค์นั่งหลับในเวลาเรียนเนื่องจากดวงสรรค์เพิ่งทานยาหลังอาหารมา ทำให้ครูสมพรครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่พอใจ และตำหนิดวงสรรค์ หลังเลิกเรียนนักเรียนกำลังจะเดินกลับบ้านบังเอิญมองไปเห็นดวงสรรค์นั่งร้องไห้อยู่ที่ม้านั่งข้างรั้วโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร และนักเรียนจะพูดกับดวงสรรค์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อกลุ่ม

- สมาชิก 1.
2.
3.
4.
5.

เมื่อเพื่อนของนักเรียนประสบกับสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร

สุทธิพงษ์เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ค่อยดี แต่สุทธิพงษ์เป็นนักกีฬาฟุตบอลของโรงเรียน สุทธิพงษ์มักถูกครูเลือกให้เป็นตัวแทนโรงเรียนในการไปแข่งขันกีฬาฟุตบอลเป็นประจำ แต่เมื่อสัปดาห์ที่แล้วสุทธิพงษ์ประสบกับอุบัติเหตุ ส่งผลทำให้สุทธิพงษ์ไม่สามารถเล่นฟุตบอลได้เป็นเวลา 3 เดือน หรือจนกว่าจะหายเป็นปกติ สุทธิพงษ์รู้สึกเสียใจมาก หลังเลิกเรียนวันหนึ่งนักเรียนเห็นสุทธิพงษ์นั่งอยู่ที่ริมสนามฟุตบอลด้วยสีหน้าเศร้าซึมคนเดียว บังเอิญนักเรียนเดินผ่านมาเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร และนักเรียนจะพูดกับสุทธิพงษ์ว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ชื่อกลุ่ม
- สมาชิก 1.
2.
3.
4.
5.

เมื่อเพื่อนของนักเรียนประสบกับสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนจะอย่างไร

กานดาเป็นนักเรียนที่ตั้งใจเรียน จึงมีผลการเรียนที่ดี กานดาเป็นคนกินเก่ง ชอบกินตลอดเวลา ไม่เว้นแม้แต่เวลาเรียน ถึงแม้ว่าจะตั้งใจเรียนก็แอบกินขนมในชั้นเรียนเป็นประจำ กานดาจึงเป็นคนที่รูปร่างอ้วนมาก กานดาไม่มีเพื่อนสนิทเพราะกานดามักจะถูกเพื่อนบางคนล้อเกี่ยวกับรูปร่าง ทำให้เธอไม่มีเพื่อน และรู้สึกไม่ชอบเพื่อนร่วมชั้นของเธอ นักเรียนสังเกตเห็นว่า กานดามักจะนั่งซึมบ่อยๆ นักเรียนเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเดียวกับกานดา และนักเรียนก็อยากเป็นเพื่อนกับกานดา นักเรียนจะอย่างไร และจะพูดกับกานดาอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อกลุ่ม
สมาชิก 1.
2.
3.
4.
5.

ครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง	การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเห็นใจในการพูดให้กำลังใจเพื่อน : พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับเรื่องในครอบครัว
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่างเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”
แนวคิด	เมื่อเพื่อนรู้สึกท้อแท้ ผิดหวัง หรือเกิดความเครียด ซึมเศร้า ส่งผลทำให้การเรียนไม่ดี และไม่ร่าเริงเหมือนเคย ดังนั้นเมื่อเพื่อนของนักเรียน มีความรู้สึกท้อแท้ ผิดหวัง นักเรียนสามารถพูดให้กำลังใจเพื่อน ทำให้เพื่อนมีกำลังใจที่ดีในการเรียน และสามารถปรับตัวหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ในที่สุด นอกจากนี้จะทำให้เพื่อนมีความสุขแล้ว ตัวนักเรียนเองก็จะมีคามภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพูดให้กำลังใจเพื่อน และเป็นการปลูกฝังควมมีน้ำใจให้กับตัวนักเรียนและเป็นคุณสมบัติที่ดี และคู่ควรแก่การดำรงไว้ตลอดไป

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจ ด้านการแสดงความเห็นใจ ในการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับครอบครัว
2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเห็นใจในการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับครอบครัว

เทคนิคที่ใช้ กรณีตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”
2. ใบงานแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”
3. ปากกาลูกลื่น จำนวน 15 ด้าม
4. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม
- 2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว” ให้เพื่อนสมาชิกฟัง และนักเรียนต้องฟังอย่างตั้งใจ

2.2.2 ผู้วิจัยแจกแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว” (ใช้เวลาในการเขียน 15 นาที)

2.2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านใบงานที่ตนเองเขียนให้เพื่อนสมาชิกฟัง

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

2.4 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว” ให้เพื่อนสมาชิกฟัง และนักเรียนต้องฟังอย่างตั้งใจ

2.5 แจกแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว” ให้นักเรียนทุกคน คนละ 1 แผ่น

2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนอ่านการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลสรุปของนักเรียน ในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ผิดหวังเกี่ยวกับครอบครัว

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียน

5.2 สังเกตการแสดงความคิดเห็น และสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. ในขณะที่ดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยเล่ากรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง นักเรียนทุกคนตั้งใจฟัง และแสดงความเห็นใจตัวละครในเรื่อง

2. นักเรียนบางคนไม่เขียนใบงาน แต่ตอนเสนอความคิดเห็นก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้

เอกสารประกอบการณีตัวอย่าง

เรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”

สมฤทัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ จังหวัดขอนแก่น เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนๆ และครู เมื่อสัปดาห์ที่แล้วสมฤทัยหยุดเรียนไปตลอดทั้งสัปดาห์ โดยไม่ได้แจ้งให้ครูทราบ และไม่มีใครรู้เลยว่าเธอหายไปไหน ครูก็ไม่สามารถติดต่อกับผู้ปกครองได้

ในวันนี้สมฤทัยมาโรงเรียนด้วยสีหน้าเศร้าหมอง จนเพื่อนๆ เป็นห่วง แต่เธอก็ไม่ปริปากเล่าให้ใครฟังว่าเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตเธอ

ในตอนเย็นหลังเลิกเรียนวันหนึ่งก่อนกลับบ้านจิวรรณ เพื่อนร่วมชั้นของสมฤทัย จึงเข้ามาซักถามด้วยความเป็นห่วง เธอจึงยอมเล่าเรื่องทั้งหมดให้จิวรรณฟังว่า ว่า พ่อกับแม่เธอมักจะมีเรื่องทะเลาะกันเป็นประจำ และเมื่อทั้งคู่มีปากเสียงกันตนเองก็จะเก็บตัวอยู่บนห้อง อ่านหนังสือ ทำการบ้าน ไม่สนใจ จนกระทั่งเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อน พ่อแม่มีปากเสียงกันอย่างรุนแรง จะถึงขั้นคิดจะแยกทางกัน แม่จึงพาตนไปอยู่กับยายที่ต่างอำเภอ และแม่ปิดโทรศัพท์ที่ไม่มีใครติดต่อได้เลย ครูจึงโทรศัพท์ติดต่อไม่ได้ และจากนั้นพ่อของเธอก็ไปตามหาคู่กลับบ้าน แต่พอมานที่บ้านบรรยากาศก็เหมือนเดิมอีก ตนจึงรู้สึกเบื่อ และไม่ยอมมาโรงเรียน และไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร สมฤทัยพูดจบก็สะอื้นเบาๆ จิวรรณซึ่งนั่งฟังเพื่อนอย่างตั้งใจ รู้สึกเห็นใจเพื่อนมาก จึงเอามือแตะไหล่สมฤทัยเบาๆ แล้วพูดให้กำลังใจไปว่า ไม่มีใครไม่เคยประสบกับปัญหาหรอก และตนเองรู้สึกเห็นใจมากและอยากให้สมฤทัยกลับมาเป็นคนร่าเริงเหมือนเดิม ส่วนเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เราเป็นเด็กควรทำหน้าที่ของเราให้ดีจะดีกว่า และถ้ามีเรื่องไม่สบายใจก็มาเล่าหรือระบายให้ตนฟังได้ ตนยินดีที่จะเป็นที่ปรึกษาและอยู่เคียงข้างสมฤทัยตลอดไป เมื่อได้ระบายให้จิวรรณฟัง สมฤทัยเองก็รู้สึกสบายใจขึ้น และกล่าวขอขใจจิวรรณที่เป็นเพื่อนที่ดีมีน้ำใจ และตนก็รู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของจิวรรณ

หลังจากที่สมฤทัยและจิวรรณเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วทั้งคู่ก็แยกย้ายกันไปเรียนที่อื่น แต่ทั้งคู่ก็ยังติดต่อกัน และเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันเรื่อยมา

ใบงานแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบุคคลในเรื่อง “เธอไม่ได้อยู่คนเดียว”

1. ความคิดเห็นที่มีต่อ สมฤทัย

.....
.....
.....
.....
.....

2. ความคิดเห็นที่มีต่อ จีรวรรณ

.....
.....
.....
.....
.....

3. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมชั้นของสมฤทัย นักเรียนจะอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

ครั้งที่ 11

- หัวข้อเรื่อง** การแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อน
: พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้
- ชื่อกิจกรรม** เกม “คู่หู-คู่กำลังใจ”
- แนวคิด** เมื่อเพื่อนรู้สึกท้อแท้ ผิดหวัง อาจส่งผลให้เพื่อนเกิดความเครียดซึมเศร้า ส่งผลทำให้การเรียนรู้ไม่ดี และไม่สำเร็จเหมือนเคย ดังนั้นเมื่อเพื่อนของนักเรียน มีความรู้สึกท้อแท้ ผิดหวัง นักเรียนสามารถพูดให้กำลังใจเพื่อน ทำให้เพื่อนมีกำลังใจที่ดีในการเรียน และสามารถปรับตัวหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ในที่สุด นอกจากจะทำให้เพื่อนมีความสุขแล้ว ตัวนักเรียนเองก็จะมีคุณภาพจิตใจที่ได้มีส่วนในการพูดให้กำลังใจเพื่อน และเป็นการปลูกฝังความมีน้ำใจให้กับตัวนักเรียนและเป็นคุณสมบัติที่ดี และคู่ควรแก่การดำรงไว้ตลอดไป

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงควมมีน้ำใจ ด้านการแสดงความเห็นใจ ในการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง เกี่ยวกับการเรียน
2. ให้นักเรียนได้ทราบประโยชน์ของการแสดงควมมีน้ำใจต่อเพื่อนด้านการแสดงความเห็นใจในการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง เกี่ยวกับการเรียน
3. ให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

เทคนิคที่ใช้ เกม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ A4 จำนวน 5 แผ่น
2. ปากกาลูกลื่น จำนวน 5 ด้าม
3. ขอรางวัลขนม (แจกทุกกลุ่ม)
4. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้เกม “คู่หู-คู่กำลังใจ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จำนวน 5 กลุ่ม (สุ่มโดยการจับฉลาก) แล้วนั่งลง
 - 2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้
 - 2.2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษขนาด A4 ให้แต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 แผ่น
 - 2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแต่งเรื่องสั้นเกี่ยวกับการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียน (ใช้เวลาในการเขียน 10 นาที)
 - 2.2.3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงตามเรื่องสั้นเกี่ยวกับการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนแต่งขึ้น (ใช้เวลาในการแสดงกลุ่มละประมาณ 5 นาที)
 - 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม
 - 2.4 ผู้วิจัยแจกกระดาษขนาด A4 ให้แต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 แผ่น
 - 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแต่งเรื่องสั้นเกี่ยวกับการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียน
 - 2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงตามเรื่องสั้นเกี่ยวกับการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนแต่งขึ้น ให้เพื่อนสมาชิกดู และเพื่อนสมาชิกต้องดูเพื่อนแสดงอย่างตั้งใจ
- ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์
- 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม “คู่หู-คู่กำลังใจ”
 - 3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนด้านการแสดงความคิดเห็นในการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป
- 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้
 - 4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลสรุปของนักเรียน ในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนด้านการพูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวังเกี่ยวกับการเรียน
- ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล
- 5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
 - 5.2 สังเกตการแสดงความคิดเห็น และสรุปร่วมกันของนักเรียน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. นักเรียนสามารถเข้าร่วมกลุ่มกันได้ทุกคน เพราะต่างก็มีความสนิทกันแล้ว และเมื่อดำเนินกิจกรรมจึงร่วมมือกันอย่างเต็มที่
2. นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เข้ามาดูเพื่อนได้

ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง	ปัจจัยนิเทศ : การสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนถึงประโยชน์และข้อเสนอแนะ
ชื่อกิจกรรม	“น้ำใจ ไม่ต้องซื้อ”
แนวคิด	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียน ในครั้งนี้ เป็นการชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการแสดงความมีน้ำใจ ความเมตตา กรุณา ชื่นชมบุคคลที่แสดงความมีน้ำใจต่อบุคคลที่อื่นกำลังประสบกับความเดือดร้อน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนมีความรับผิดชอบ สามารถแสดงออกถึงความมีน้ำใจทั้งทางด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการแสดงความเห็นใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์แก่บุคคลในสังคม การแสดงความมีน้ำใจต่อบุคคลอื่นนั้น เป็นคุณสมบัติที่ดีที่จะติดตัวนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ตลอดไป

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนและผู้อื่นในด้านต่างๆ
2. ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
3. ให้นักเรียนบอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน
4. ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความมีน้ำใจ แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน เพื่อนำเข้าสู่กิจกรรม “น้ำใจ ที่ไม่ต้องซื้อ”
2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญและคุณค่าของการแสดงความมีน้ำใจในด้านต่างๆ
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ที่สามารถ นำไปประยุกต์ปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
5. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม แล้วกล่าวขอบคุณนักเรียน และปิดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน

ข้อคิดเห็นหลังการทดลอง

1. ในครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมครั้งสุดท้าย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมให้จบกิจกรรม เพราะสนุก และเริ่มคุ้นเคยทั้งกับเพื่อนและผู้วิจัย
2. นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามเป็นอย่างดี
3. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งผู้อำนวยการและครูในโรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการเป็นอย่างมาก ที่ทุกท่านให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี
4. ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมเสร็จ ผู้วิจัยจะมีขนมแจกนักเรียน เพื่อเป็นน้ำใจที่นักเรียนให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรม และเป็นกำลังใจให้นักเรียนได้แสดงความมีน้ำใจต่อไป
5. ในครั้งสุดท้ายมีนักเรียนบางคนทำการดมาให้ผู้วิจัยเป็นของที่ระลึก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งจึงบอกกับนักเรียนว่าจะมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน
6. การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเฉลิมมณีฉายครั้งนี้ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจ และเป็นประสบการณ์ที่ดีของผู้วิจัย ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจะสามารถพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนได้
7. ในการจัดกิจกรรมทุกครั้งผู้วิจัยจะถ่ายภาพ และเก็บบรรยากาศในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน และนักเรียนรู้สึกประทับใจ

ภาคผนวก ค

- การหาคุณภาพของเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือ

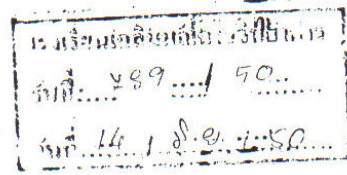
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	22.40
2	17.37
3	25.26
4	17.18
5	33.16
6	31.50
7	16.12
8	21.79
9	12.96
10	17.41
11	22.69
12	29.14
13	12.96
14	23.07
15	23.07

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
16	22.10
17	35.13
18	27.82
19	15.28
20	14.01
21	20.24
22	20.71
23	20.71
24	21.79
25	19.81
26	19.56
27	15.79
28	22.69
29	13.63
30	11.55

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.9442

ภาคผนวก ง

- หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศบ 0519.12/3575

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

16 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร พรมสา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูล โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 50 คน ทำแบบสอบถามเรื่องการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน และใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2550 - เดือนกรกฎาคม 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสุภาพร พรมสา ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อ.สุภาพร พรมสา (ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (นางสาว สุภาพร พรมสา)
โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646 15 ม.ค. 50
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต มือถือ 085-920-4894

ที่ ศธ 0519.12/ร น ๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๑๑ ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนคลองบางแก้ว

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร พรมสา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการ
แนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของการจัด
กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณี
ฉายวิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่
ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดย
ขอให้นักเรียนระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 172 คน ตอบแบบสอบถามเรื่องการแสดง
ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ในระหว่างเดือนธันวาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสุภาพร พรมสา ได้ทำ
การเก็บข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต มือถือ 085-920-4894

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731, 5646

ที่ ศธ 0519.12/๐๐๒๖ วันที่ 5 มกราคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร พรมสา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุภาพร พรมสา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5681

ที่ ศธ 0519.12/844 วันที่ ๒๑ ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร พรหมสา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ข้มฉวีรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุภาพร พรหมสา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 8443

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๑๑ ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางแก้ว

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร พรมสา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีเจดวิฑาคาร จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ชัชวราพร พิชญานนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุภาพร พรมสา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-334-2453 มือถือ 085-920-4894

ภาคผนวก จ
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์วราพร พิชญานนท์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางแก้ว อำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุภาพร พรหมสา
วัน เดือน ปี เกิด	18 พฤศจิกายน 2521
สถานที่เกิด	อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	9/889 หมู่ที่ 5 ตำบลแพรภษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 10280
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท กรีนเทค เอ็มเอ็น จำกัด อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2543	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ